

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

LIJDMATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

HOUD: De 19de Nederl. Jaarbeurs. — Emigratie naar Suriname, door Dr. Th. Lens. — De Jeugdbeweging in Ned.-Indië. — Openbaar Gehoor van den Gouverneur-Generaal. — Onderscheidingen op den verjaardag van H. M. de Koningin. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisnijl. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Inheemsche en Mal.-Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Literat.-overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen: Afdeling Apeldoorn. — Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur, II. Van het Informatie-Bureau — Mutatiestaat van 29 Aug. tot 5 September.

De 19de Nederl. Jaarbeurs.

Het voor-bezoek aan de Jaarbeurs te Utrecht, maar, als naar gewoonte, de Raad van Beheer der Jaarbeurs de mannen van de pers uitnodigt, ditmaal op 3 dezer plaats. Tot de genoodigden hoorde ook de redactie van het „Kol. Weekblad”, die vertegenwoordigd werd door den Algem. Secretaris der Vereeniging.

Na de als altijd belangwekkende rede van den Gouverneur-Generaal der Jaarbeurs, die ditmaal lang stil stond bij het Jaarbeursinstituut, waarvan thans wel worden aangenomen, dat het een vasten grondslag verkregen heeft — heugelijke mededeeling! — volgde de gewone rondgang ter beurze.

De afdeling Koloniën trok — en terecht — wel de meeste belangstelling. Een stand van het Hoofdbureau der P. en T. hier te lande in vereeniging met de overeenkomstige Indische tak van dienst, wat toestellen en platen met betrekking tot de radio-telegrafische en telefonische verbinding met Indië, een en ander populair toegelicht door de H. de Vos en Visser, onderscheidenlijk Hoofdingenieur en Ingenieur van de Telegrafie.

Ook was in beeld gebracht de ontwikkeling van radio- en kabelverkeer, alsmede de opbrengsten van beide. Voorts zag men een nieuwe radio-waardkaart, een microfoon-versterker, een kortegolf-ontvanger, de nieuwste ontvanger voor Europeesch verkeer, mooie photo's van den Indischen radio-verkeer, enz.

Op deze Jaarbeurs zal het publiek in de gelegenheid gesteld worden Indië door den luidspreker te hooren; middels dezen zullen op gezette tijden rechtstreeksche berichten uit Indië worden medegedeeld, waarvan reeds tijdens dit voor-bezoek een demonstratie gegeven werd.

Zooals uit het voorgaande blijkt, is deze Jaarbeurs voor een belangrijk deel gewijd aan de telegrafische, radio-verbindingen met onze overzeesche gewesten, maar ook wat op het gebied van het voor- en tramwezen en zijn ontwikkeling te zien zal, zal veler aandacht trekken, zoodat de scheepvaart (o.a. een scheepskoelkamer voor het transport van vruchten). De collectie „gebatikte vissen” mogen ten slotte wel afzonderlijk vermeld worden.

Een kijkje op de Jaarbeurs is altijd loonend; het bezoek aan deze 19e beurs kan in 't bijzonder worden aanbevolen.

Emigratie naar Suriname,

door
Dr. Th. LENS.

In de N. Rotterdamsche Courant van 16 Juli l.l. wordt Prof. Flu mij, dat ik mijn artikel van 6 Juni dat blad verkeerd geciteerd heb. Daar dit inderdaad het geval is en ik een overeenkomstig artikel op 21 Juni l.l. in het Kol. Weekbl. plaatste, past het ook hierin mijn vergissing te erkennen. Ik verzoek de redactie mij plaats te willen afstaan om deze te verklaren.

Toen ik in den aanvang van 1927 over emigratie naar Suriname begon te schrijven was ik te Biltoven aangewezen op de bibliotheken te Utrecht en te Amsterdam. Van de literatuur die mij belangtoescheen heb ik aanteekeningen en excerpten gemaakt. Zoo ook van het bewuste artikel van

HAAGSCHE SCHOOLVEREENIGING - NASSAULAAN 26, DEN HAAG - Tel. 14574

OPLEIDINGSSCHOOL v. Gymn., Lyceum, H.B.S. en 6-jar. (zoonodig een 7e klas met verdieping der leerstof en uitbreiding; Wiskunde en Duitsch)

Zooveel mogelijk INDIVIDUEEL ONDERWIJS in kleine klassen (pl.m. 20) 5531

Naast de gewone vakken L.O., Sport, Zwemmen, Slójd, Rhythm. Gymn. FRANSCH ONDER DE GEWONE SCHOOLUREN

Streng hygiënische maatregelen. Een KLEUTERKLAS voor 4- en 5-j. kinderen. De Directeur: G. HELLINGA.

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513

Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL VEENESTRAAT 15

Den Haag

Groote sorteering HEEREN-, JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

JAC. KOETSIER

Magazijnen van Koloniale
:- Waren, Comestibles :-
Delicatessen en Fijne
Vleeschwaren, Chocolaterie

FAHRENHEITSTRAAT 772

Telefoon 34326-34327

MEEZENLAAN 61 - Tel. 36908

Postgiro 23051 5680

Dagelijks opnemen en bezorgen aan huis vóór 12 uur

Aanbevolen door vele Indische Families

C. TWILT - Vischhandel - DEN HAAG

Woonplaats: IJmuidenstraat 51, Tel. 53264

Vischmarkt Den Haag — Tel. 12518

STEEDS VERSCHE
ZEE- EN RIVIERVISCH
VOORHANDEN. 5692

Postchèque en Giro 133065

Alles wordt zonder prijsverhoging thuisbezorgd.

SIAS RADIO IS BETER

Vakkundig adres
FAHRENHEITSTRAAT 286 - DEN HAAG
Tusschen Copernicuslaan en Welmarstraat 5659

SIAS 4-LAMPS RADIO VOOR ALLE GOLF- LENGTEN (OOK AMERIKA) MUNT BOVEN ALLES UIT - GEHEEL COMPLEET GEPLAATST f 225.- DEMONSTRATIE-UREN 12.30-2 UUR en 6-9 UUR 's AVONDS AANBEVOLEN ADRES DOOR „OOST EN WEST”

MENNO & Co.

BANKIERS

OPGERICHT 1902

KORTE VOORHOUT 6

(naast Hotel Paulez)

DEN HAAG 5627

KLUISINRICHTING

MET

SAFE-LOKETTEN

TE HUUR

GEOPEND VAN 9 TOT 5 UUR

ZATERDAGS VAN 9 TOT 12 UUR

ZOEKT U EEN WONING . . . ?

Bezichtig dan eens den

LINNAEUSHOF

met lijn A vanaf het Leidsche Boschje tot halte Nieuweweg en U zult verbaasd staan over de prachtige Woningen en heerlijke ligging. Rustig, goedkoop en gezond wonen. Huurprijs: dubb. vrije Bovenhuizen vanaf f 650 tot f 800; Benedenhuizen met bel-étage f 750 tot f 900. Enkele mooie Winkelhuizen met Bovenhuizen vanaf f 1700, inrichting naar huurders keuze. R.K. Kerk en scholen aanwezig. 5519

Verder een uitstapje per fiets of lijn H vanaf Museumplein naar

TUINDORP RANDWIJCK

Amstelveenscheweg, 100 M. voorbij de Kalfjeslaan, schitterende Heerenhuizen, 6 kamers, complete badkamer, keuken, kelder en groote tuin. Zeer lage belasting. Huurprijs vanaf f 60 per maand. Koopsom vanaf f 9000—f 13000. Alsmede enkele mooie Winkelhuizen met Woning, koopsom f 16000. Te bevragen bij den Makelaar J. ROZESTRATEN, Vondelstraat 49, Amsterdam, Telefoon 22865.

Aanbevolen adres voor OOST EN WEST.

SCHRÖDER
DEN HAAG

GROENMARKT :: TELEF. 1-6-1-7-3

**IJZEREN EN HOUTEN
LEDIKANTEN**

OPKLAPBARE WANDBEDDEN

LAKMEUBELEN
IN ALLE KLEUREN, OOK VOOR KINDERKAMERS

**SLAAPKAMER-
AMEUBLEMENTEN**
IN DIVERSE HOUTSOORTEN

Wij leveren ook op termijnbetaling

Wij belasten ons met de verzending naar Indië

Neem 'n
GAZELLE

Je voelt niet
dat je rijdt

PRIJZEN VANAF F72.-

GAZELLE-RIJWIELMAGAZIJN M. A. KUIPER
voorheen VROLIJK

ZOUTMANSTR. 10a DEN HAAG TEL. 34725
AANBEVOLEN ADRES VAN „OOST EN WEST“

MANUFACTURENMAGAZIJNEN

**„DE
DE STER
STER“**

GOLDENREGEN-
PLEIN No. 64

FAHRENHEIT-
STRAAT No. 745
bij de Sportlaan

DEN HAAG

Zijn de best gesorteerde en LANGST
bestaande ZAKEN in DEZE WIJK

De Indische Familie's, door ons bediend, bevelen
ons STEEDS aan -:- Zegt U dit niets?

1913
↑
1 5
↓
1928

JUBILEUMJAAR
15-JARIG BESTAAN van het STENO-DACTYLO INSTITUUT
„SCHOEVEERS“

STADHOUDERSPLEIN 3
DEN HAAG - TEL. 52594

NIC. WITSENSTRAAT 3
AMSTERDAM - TEL. 36731

prof. Schüffner. Op dit artikel was ik opmerksaam geworden door het verslag van Dr. Winckel over een studiereis naar Panama en Cuba¹⁾. Onder het excerpt van Schüffner's artikel had ik zelf opmerkingen samengevat van Dr. Winckel (blz. 40 van zijn verslag) en meende dat deze aantekeningen bij Schüffner's artikel behoorden. Eerst bij het nagaan der origineele literatuur na 16 Juli herinnerde ik mij dezen gang van zaken.

Waar ik een artikel citeerde dat prof. Flu zelf aangaf en nog wel uit een tijdschrift waarvan hij destijds mederedacteur was, is het duidelijk dat hier een vergissing, geen opzet in het spel was.

Daar ik ongaarne onze landbouwers zou aanmoedigen om te emigreren indien er slaachtoffers zouden vallen aan malaria of hun werkkraft door deze ziekte zou worden ondermijnd, is het van belang dat het vraagstuk goed onder de oogen gezien wordt. Dat ik de blanke kolonisaties van Brazilië als voorbeeld noemde was alleen omdat daar dezelfde anophelinen en dezelfde malaria voorkomen. Behalve de hoog gelegen Duitse kolonie in Sao Paulo komen er blanke kolonisaties voor in meer onder den evenaar gelegen streken. Santa Leopoldina in Espirito Santo bestaat sinds 1857, Santa Isabella thans, met S. Leopoldina samengegroeid, sinds 1847. De hoogte boven de zee bedraagt ± 250 meter, klimaat en producten zijn absoluut tropisch. De 16.000 kolonisten bouwen er rijst, cassave, suiker, tabak, katoen, koffie²⁾.

Uit klimatologisch oogpunt had ik de alluviale laagvlakten van tropisch Queensland kunnen noemen, waar het klimaat door den golfstroom uit de tropische Stille Zuidzee bijzonder warm en vochtig is en de suikerrietbouw uitsluitend door blanken beoefend wordt. In Australië komt echter geen malaria voor.

Een klimaat tussehen de keerkringen laat geen wiskunstige vergelijking toe van „hoe dichter bij den evenaar hoe warmer“, Suriname is bekend om zijn gematigd tropen klimaat en de verfrisschende bries van den N. O.-passaat doet zich vooral in het rivierengebied gevoelen. Dat het daar kan krioelen van muskieten weet ik bij ervaring. Dank zij het werk van mevrouw en prof. C. Bonne „Mosquitoes of Surinam“ ken ik thans de namen en gewoonten der diertjes, die mij daar zoo dikwijls geplaagd hebben. Ik weet ook dat daaronder de anopheles tarsimaculata voorkomt. Volgens de Bonne's is deze geen bijzondere malariamuskiet. Ze brengt wel malaria over en is op de plantages langs de kust en in de nabijheid en buitenwijken van Paramaribo de eenige muskiet die dit doet. Ware de A. tarsimaculata een even gevaarlijk overbrenger als de A. ludlowi in Oost-Indië, dan zou het kustgebied van Suriname reeds lang een broeinest van tropische malaria zijn zooals de kusten onzer Oost-Indische eilanden dit zijn.

De toeneming der malaria in het rivierengebied is in Suriname m.i. geheel te wijten aan den invoer van Javanen door slordig toezicht bij de werving op Java en de slechte hygiënische condities op de plantages en vestigingsplaatsen. De gametendragers, die de tropische malaria uit Indië meebrengen, worden tussehen hun reeds aanwezige landgenooten op de plantages gehuisvest. Een besmetting over en weer kan niet uitblijven. Uit human oogpunt kan zulk een wijze van immigreren van Javanen niet worden verdedigd.

Dr. Lampe schrijft omtrent de malariaepidemie van 1926 te Lelydorp in zijn „Sociaal hygiënische beschouwingen“: „Het lage vlakke land (bij Lelydorp) is ten tijde van en na den grooten regenval bedekt met uitgestrekte moerassen. De woningen worden dikwijls gevonden in de onmiddellijke nabijheid van deze moerassen, maar ook — indien dit niet het geval is — is de omgeving een aaneenschakeling van kleinere en grootere plassen (regentijden). Ten overvloede zijn de erven begroeid met onkruid en struikgewas (vooral bij de Britsch-Indiërs), terwijl het meerendeel der tinnen een weelderigen plantengroei vertoont.“ Javaansche en Britsch-Indische nederzettingen worden overal in de kolonie malariahaarden.

In het jaarverslag van den openbaren gezondheidsdienst in Suriname over 1927 wordt op blz.

4 gezegd: „De stad Paramaribo is evenals so ge plaatsen in de districten vrij van malaria uitzondering moet worden gemaakt voor het 1927 waarin in de stad Paramaribo verscheidene primaire infecties, vooral van malaria voorkwamen. De juiste reden hiervan is tot nog niet met zekerheid bekend.“

Dat er te Paramaribo wel spontane gevallen malaria voorkwamen wist ik bij ervaring. Deze ren nooit ernstig en verdwenen weer, even ernstige epidemie onder de Hollandsche boeren 1865—1870. Deze werd door gelijke omstandigheden als te Lelydorp te voorschijn geroepen. H. Pyttersen Tz.³⁾ schrijft daaromtrent: „In weilanden bedierven door gebrekkige waterlofschoon het bestuur de voorziening daar 1860 op zich genomen had; malaria, gevolgd van, sleepte van 1865—1870 vele krachtigen schen ten grave.“ De ervaring aan Commewijne Cottica leert, dat muskieten niet van wind houden en de plaag bij het neersaan van zeer verminderd wordt. Daarom moet het om de huizen der kolonisten tot op 100—200 worden geraseerd om den muskieten hun en broedplaatsen te ontnemen, terwijl het branden van het bosch voor de cultures opening van het terrein verschaft. De nederzetting moet op 3000 meter afstand van plantages derzettingen liggen die als malariahaarden zijn. Het spreekt vanzelf dat wanneer de plaag voor een proefkolonisatie meer concreet hebben gekregen er overleg gepleegd zal worden met een tropenhygiënist ter plaatse goed en dat de economische zijde van die kolonisatie deskundigen rijpelijk zal zijn overwogen.

De voorziening tegen malaria heb ik nu bagatelle willen behandelen. Wel sta ik optisch tegenover het resultaat der bestrijding, bij steunend op de ervaring van Surinaamschen en planters.

Aan prof. C. Bonne, destijds geneesheer der Surinaamsche Bauxiet-Mij., werd in 1920 het disch en sanitair toezicht te Moengo opgedragen een haard van malaria in het boschnegegebied gunstige broedplaatsen voor de anopheles tarsis, de gevaarlijke overbrenger in het binnen van de tropische malaria. Alleen de Amerikaanse woonden in muskietenvrije woningen. In 1921 werd vrijwel iedereen te Moengo geïnfecteerd 1921 ook enkele blanken. In 1920 konden malariaseizoen 6 % van de Javanen niet door malaria. Dit cijfer daalde in 1923 tot 1 dan 1/2 %, terwijl er in 1922 en 1923 geen in onder de blanken meer voorkwamen. De regelen tegen de ziekte hebben alleen bestaan toedienen van kinine en het wegvangen der kieten in de huizen⁴⁾.

Er kunnen echter meer en krachtiger maatlen genomen worden. De huizen kunnen in de ste plaats door afsluiting met kopergeas metenvrij gehouden worden. Hierdoor alleen Italianen hebben dit reeds voor meer dan 10 jaren in de Campagna bij Rome bewezen. „taboe“ voor malaria. Verder kan de strijd de larven worden aangebonden, het terrein gedraineerd en ontboscht. Bovendien is de thans nog onbewoond genoeg om gametend te ontgaan.

De toekomst zal leeren wie gelijk heeft. in de tropen beginnen blanken te koloniseren. Wanneer men hier te lande de groote voor die zulk een kolonisatie met zich brengt zal is er kans dat de meest geschikte terreinen Javanen in beslag genomen zijn en men in strijd tegen de malaria groote moeilijkheden ondervinden.

De ironische opmerking van prof. Flu over selgebieden bewijst dat hij het bevolkingsvraag en bagatelle neemt of mij niet heeft begrepen.

Met meer dan 100.000 zielen neemt jaarlijks bevolking toe. De werkvoorziening in ons land met zulk een toeneming geen gelijken tred heeft.

De bevolking der aarde is sinds Napoleont verdrievoudigd.

Waar ook in tropenlanden onze maatregelen betuigeling van epidemieën toepassing vindem westersche overheersching geen onderlinge

¹⁾ Mededeelingen van den Burg. Geneesk. Dienst in Ned.-Indië 1919. Zie ook Swellengrebel en W. Schüffner Deel III, blz. 45 l.c.
²⁾ Otto Bürger, Brasilien, Deutsche Verlagsbuchhandlung, Leipzig 1926 (blz. 70).

³⁾ Europeesche kolonisatie in Suriname, bij Stockum en Zoon, 's-Gravenhage 1896 (blz. 13).
⁴⁾ Hygiënische ervaringen te Moengo, W.-Indië Gids 1923.

VOOR NOORD OF ZUID, VOOR „OOST EN WEST”
LIJNKAMP'S KLEEDING ALTIJD HET BEST!!

MAGAZIJNEN TE: DEN HAAG
GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT
THOMSONLAAN, H. FAHRENHEITSTR.

ONS SYSTEEM: 5641
VOLLE waarde voor Uw geld

van inlanders, slavenhandel of kannibalisme... deze reden wil wijlen Dr. Gorgas onbewoende... rassen geschiedt en schreef prof. Gregory... sociale toestanden in Suriname zijn... Bataafsche Pefr. Mij. op Curaçao en dat... Mij. gemakkelijk in haar werkkrachten... Aziaten importeert... En toch kunnen m.i... met goeden wil en werkkraft... afzet verzekerd... in betrekkelijk kort... welstand brengen.

De Jeugdbeweging in Ned-Indië.

aan sluiting bij het in het vorig Nr. van het Weekbl. opgenomen artikel over de Studier der nationalisten op Java, laten we thans... over de jeugdbeweging in Ned-Indië, welke met eerstgenoemd ontwerp ten nauwste verband houdt.

Periode van Nationalisme.
De Jong-Islamietenbond.

oudste, en in rangorde nog steeds de eerste, de jeugdverenigingen is Jong Java. In deze vereniging is belichaamd de geest van het eerste... in de jeugdbeweging, de aansluiting... op den grondslag van... nationalisme, en in haar geschiedenis... af het verloop van... jeugdbeweging... door haar... karakter op, zoo... bestemming, dat zij ook... elders herkomstige jeugd, die op Java... inspireerde zich naar haar... van eigen volksaard, te sluiten. Zoo ontstonden naast haar de Sumatranenbond (1917), Jong Minahassa, Ambon en laatstelijk (1926) nog Jong Batak, leden zich in de Minangkabausche sfeer van Sumatranenbond niet op hun plaats voelend zich daarvan afsplitsten. Deze verenigingen legden zich in hoofdzaak toe op bevordering eigen nationale cultuur en nationale belangen... saamhoorigheid. In den regel... eigen orgaan. Op het terrein der... men zich niet en al kwam... in tijden van verhoogd... bij de ouderen, een oogenblik... toch wist men zich telkens... te beperken.

de oprichting van den Jong Islamietenbond (1926), de schepping van H(adji) Salim, werd het eerst gebroken met het eng-nationalisme... jeugdvereniging. In zoover... dat tot... werd verleend aan de... jeugd, zonder onderscheid... confessioneel karakter... met zich, door... in den weg... verenigingen samen... van de zgn. „eenheids...“

groot-Indonesisch denkbeeld, door de intel... sedert omstreeks 1923 reeds geprop... had al spoedig ook bij de jongeren ingang... van regionaal... als Jong Java... met deze vereniging... genomen tot een Indonesisch... 1 Mei 1926) waarop een... tot oprichting van een federatief lichaam... van de eenheidsgedachte een geest... onthaal vond. Door de beperking, dat... verenigingen op nationalen grondslag... bleef de J. Islamietenbond... buitengesloten.

partij getrokken. Door de padvinderij kwam echter ook de eerste belangrijke verandering in het karakter der jeugdbeweging, doordat met name politieke en godsdienstige verenigingen van volwassenen haar ter hand namen en inschakelden als middel van politieke actie. De P.K.I. (Partij Communis Indonesia) heeft van de padvinderij een middel gemaakt om haar politieke denkbeelden aan de jongeren in te prenten en zodoende te bestendigen. Mohammaddijah wist mede op eigen wijze daarvan partij te trekken en, door de oprichting van „Hizboel Wathon (vrij vert. de Hoop des Vaderlands)”, tijdig eigen tradities aan het volgende geslacht bij te brengen. De S.I. (Sarekat Islam) liet zich niet geheel onbetuigd doch is pas in een later tijdperk (1927) tot het volle besef van de waarde van de padvinderij gekomen.

Invloed van P.N.I. en P.S.I. Politieke onthouding. Eenheidsgedachte.

Hiermede was de doelbewuste actie der Inlandsche politieke en godsdienstige verenigingen... het gebied der jeugdbeweging ingeluid. Die invloeden zijn nog toegenomen sedert de jongste ontwikkeling der Inlandsche beweging, ingezet door de onstuimige actie van P.N.I. (Perhimpunan Nationaal Indonesia) en P.S.I. (Partij Sarekat Islam). In het voorjaar van 1927, kort voor de totstandkoming van de P.N.I., was onder de auspiciën van de Algemeene Studieclub te Bandoeng opgericht de (nationale) P(advinders) O rgan(isatie) — sedert kort: (Indonesisch-) N.P.O. of N.I.P.O. — met de bewuste bedoeling deze jeugdvereniging aan te wenden als middel tot het bereiken van het politiek doel van deze ultranationalistische academici, later georganiseerd in de P.N.I. Zoo heeft de P.N.I. deze vereniging, en evenzoo de in Februari 1927 gestichte jeugdvereniging „Jong Indonesia” (sedert December 1927: „Pemoeda Indonesia”), welke op gelijke wijze aan het gestelde doel wordt dienstbaar gemaakt, met politieke belangstelling gevoed. Op gelijke wijze handelde de P.S.I., al werd ook in een gecastigeerd relaas van het congres te Jogja (April 1927), waar besloten werd tot oprichting van de Afdeling Padvinderij (S.I.A.P.) ten aanzien van de doelstelling van deze verenigingen, de nadruk gelegd op de waarde der padvinderij voor de bevordering van het geloof en voor de karaktervorming in sociaal en individueel opzicht.

Waar nu deze verenigingen, welke thans op het gebied der beweging den boventoon voeren, de onder haar leiding staande jeugdverenigingen op politiek terrein trachten te brengen, daar moet het den eng-nationalistische jeugdverenigingen wel steeds grooter zelfbeheersching kosten van dit terrein af te blijven; zoo wordt het met name Jong Java steeds moeilijker gemaakt het haar nagehouden „provinciaal” standpunt (in de eerste plaats Javaansch-nationaal en alleen in federatief verband met anderen bereid tot het bevord... van het gemeenschappelijk ideaal) te handhaven.

Op vrij initiatief van Jong Java was destijds het plan tot schepping van een lichaam, waarin alle nationalistische, godsdienstige, regionale jeugdverenigingen zouden kunnen samenwerken aan het groot-Indonesische ideaal, dat toen ook reeds de jongeren bezield, besc... op... de Indonesische Jeugdcongres, hetwelk door haar was samengeroepen. Op het Kerstcongres van Jong-Java (1926) was het plan nader onder oogen gezien en later (Februari 1927), was na overleg met andere organisaties (w.o. de Jong Sumatranenbond en Jong Batak), een ontwerp samengesteld voor een contactlichaam, de P(ersatoean) P(emoeda-) P(emoeda) I(ndonesia), dat de unie der jeugdverenigingen op gefedereerd nationalistische basis zou voorbereiden. Enkele maanden daarna werd na hernieuwd overleg de basis verruimd in dien zin, dat ook „nationalistisch geörienteerde” verenigingen en speciaal de Jong Islamietenbond zouden kunnen worden toegelaten. Deze voorbereidingen van Jong Java zijn door plannen van andere zijde achterhaald. Kennelijk ook meegevoerd door den geestdrift der Bandoengsche intellectuelen, is door de unie van studenten aan de Bataviasche Hoogeschoolen, de P(erhimpunan) P(eladjar-) P(eladjar) I(ndonesia), in een manifest aanhangig gemaakt het plan tot fusie der jeugdverenigingen in een door hen ontworpen P(erhimpunan) M(asa-) M(oeda) I(ndonesia). Op het Jong-Java-congres te Semarang (December 1927) ontmoette het plan der

SOMER'S MANUFACTURENHANDEL
Scheveningen - Keizerstraat 116 - Tel. 54182
Frederik-Hendriklaan - hoek W.-de-Zwijgerlaan

GROOTE SORTERING HALFWOLLEN
JAEGER ONDERGOEDEREN

ZUIVER WOL JAEGER
Fa. JANSEN & TILANUS, VRIEZENVEEN

KATOENEN EN HALFLINNEN
HANDDOEKEN - THEEDOEKEN
TAFELLAKENS

INDISCHE LAKENS
SLOOPEN - ROLSLOOPEN

Prima kwaliteiten - Zeer lage prijzen

W.J.M. SIMONIS'
BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34
TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
DEKENS

ONZE „PHOENIX” MATRASSEN (Gedep.)
OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

TUINAANLEG en ONDERHOUD
LEVERING VAN ALLE SOORTEN PLANTEN
Vraagt zonder eenige verplichting prijsopgaaf
J. VAN DER HORST
Hazelaarstraat 61 - Den Haag - Tel. 37206
Aanbevolen door vele Indische families

DR. A. VAN THIJN
TEN HOVESTRAAT 99, DEN HAAG
TELEFOON 54619
PRIVAATLESSEN WISKUNDE

Een goed adres voor H.H. Repatriërenden is:
WEIMARSTRAAT 319 - DEN HAAG
Magazijn voor Compleete Meubilerij
Meubelmakerij :: Stoffeerdery
Speciaal voor moderne woninginrichtingen, zoowel in goedkoop als beter genre.
Reparatie van alle soorten meubelen tegen zeer concurrerende prijzen.
U beleefd uitnodigend tot een bezoek. 5687
Aanbevelend, D. VERMEY.

VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 101
DEN HAAG
SPECIAAL VOOR IND. FAMILIES INGERICHT
Bestaat ruim 25 jaar 5047
DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

BIJ AANKOMST IN HOLLAND,
WENDT U IN VERTROUWEN TOT

„DERLUMS”

DAMES- EN HEERENKLEEDERMAKERIJ

WEIMARSTRAAT 65
DEN HAAG :: TEL. 35170

Wij GARANDEEREN al ons werk
PRIMA Grondstoffen
en BESTE COUPE
PRIJZEN UITERST BILLIJK

RADIO

Verlang van Uw radio-toestel **onberispelijke weergave** van spraak, zang en muziek.

Onze „B 4” installatie voldoet in dit en in elk ander opzicht volkomen en kost U slechts f 130.— compleet.

PROEFTIJD TOEGESTAAN.

WONDEREN VAN TECHNIEK, enz., enz., stellen hooge eischen aan UW BEURS; ten aanzien van zuivere ontvangst **beteekenen al die „wonderen” niets.**

RADIO B.

Van-Alphenstraat 10, Den Haag, Telef. 73384

„THAANTJE”

Granen - Zaden - Vogels - Visschen - Aquariums - Pluimvee-artikelen. Vogelkooien in diverse prijzen. Vraagt uitsl. H. P. C. Ochtendvoeder. Aanbevelend, **J. HAGEMEIJER** Fahrenheitstraat 553 - Telefoon 35439 Thuisbezorging zonder prijsverhoging

HONDEN- EN KATTENBROOD

DROGISTERIJ

„DE DISTEL”

DISTELVINKENPLEIN 4

TELEFOON 38155 :: 's-GRAVENHAGE

Drogerijen - Chemicaliën - Verfwaren - Verplegings-Artikelen

Specialiteit in Toilet-Artik. en Eau de Cologne

Meubilerinrichting

W. VELDWIJK

Binnenhuisarchitect

450 Fahrenheitstraat 450

Telefoon 35513 :: Den Haag

Artistieke Woninginrichtingen

Vóór ge Uw huis inricht, Vraagt eerst opgave bij ons

's-Gravenhaagsche Pension-Maatschappij te 's-Gravenhage

SOPHIALAAN 2 (Kantoor)

ZEESTRAAT 67

PALEISSTRAAT 1

Gemeubileerde Appartementen op de mooiste standen van Den Haag gelegen. Stroomend warm en koud water

studenten-unie echter geen bijval en bleek duidelijk de vrees, dat Jong Java bij een zoodanige fusie haar zelfstandig bestaan zou moeten inboeten en dat de Jong Javanen zouden ondergaan in een organisatie, waarin alle Indonesiërs gelijke rechten hebben. Sedert is echter zoowel van de zijde der P.N.I. als van de studenten voorshands afgezien van het denkbeeld van eene fusie en zal men zich voorloopig bepalen tot een streven naar samenwerking in federatief verband, op gelijke wijze als dit ook t.a.v. de groote politieke vereenigingen in de P.P.P.K.I. het geval is.

Merkwaardig is de houding van Mohammadjah in het conflict van stroomingen. Evenals zijzelf zich buiten iedere politiek houdt, heeft zij tot dusver ook de onder haar leiding staande, bloeiende padvinderij, „Hisboel Wathon”, geïsoleerd en zelfbewust buiten den strijd gehouden.

De Jong Islamietenbond welke — zooals reeds vermeld — onder leiding van H. Salim aanvankelijk principieel afwijkend stond tegenover samenwerking met nationalistische zustervereenigingen en voor wie de politiek wel een „onderwerp van ijverige studie, doch geen punt van actie” was, wijzigde haar standpunt naarmate haar stichter en geestelijke leider zich anders bezon. Sedert medio 1927 vertoonde zij geneigdheid tot aansluiting bij de nationalistische eenheidsbeweging en wel op de wijze als door P.N.I. en P.S.I. wordt voorgestaan en sedert verleent zij daartoe ook hare volle medewerking. Ook de categorische weigering terzake van deelneming aan de politiek is in zoover verzacht, dat, volgens de laatste mededeelingen, deze vereeniging „niet dan noodgedwongen tot politieke actie zal overgaan”.

Bijzonderheden.

Thans nog eenige aanvullende bijzonderheden omtrent de belangrijkste jeugdvereenigingen en Padvindersonsorganisaties.

Jong Java en de Jong Sumatranenbond vierden onderscheidenlijk in September en December 1927 hun 12½- en 10-jarig bestaan. Beide organisaties hebben een eigen orgaan („Jong-Java” en „Jong-Sumatra”); het laatste is na een rustpoos sedert kort weer verschenen. De afdeling Madioen van Jong Java deed onlangs een eigen, in het Javaansch gesteld, maandschrift „Panglimbangan (Overwegingen)” verschijnen. De eerste vereeniging bestaat uit 19 afdelingen met ongeveer 2300 leden, terwijl de laatste ongeveer 350 leden telt.

Jong Minahassa gaf — in tegenstelling tot Jong Batak, die zich juist op grond van nationale overwegingen van de Jong Sumatranenbond afsplitste tot een zelfstandige eenheid — blijk van verwijding van nationaal besef en toenadering tot de groot-Indische gedachte, door zich — en ook haar orgaan — te noemen „Pemoeda Celebes”.

De Jong Islamietenbond (orgaan „Het Licht”) bestaat uit 15 afdelingen, waaronder twee (Fort de Kock en Medan) in de Buitengewesten, met ruim 1700 leden. De eveneens in afdelingen verdeelde padvindersonsorganisatie van deze vereeniging is de „Natipij” (Nationaal-Islamietische Padvinderij) welke beschikt over een eigen blad „Poestaka Natipij”.

De afdeling Batavia van dezen bond bereidt thans voor een „studieformatie-commissie”, welke tot doel zal hebben inlichtingen te verstrekken nopens studie, huisvesting van leerlingen, enz.

Het 3e congres in de Kerstdagen 1927 te Jogjakarta gehouden is van belang om het feit dat bij die gelegenheid een aantal Mohammedaansche vrouwen en meisjes in de vergadering plaats nam naast de mannelijke afgevaardigden en eenigen van haar zelfs het woord voerden. Op het vorige congres (1926) had reeds H. Salim het gespannen wite doek, dat deze groep aanvankelijk van de mannen scheidde, met een ruk verwijderd.

S.I.A.P. vertegenwoordigt de bemoeienis van de P.S.I. met de jeugdbeweging. Op het P.S.I. congres, afdeling Nationaal Onderwijs en Padvinderij te Jogja (April 1927) werd de S.I.A. (Afdeling) P(advinderij) — sedert kort: S.I. A(fdeling) P(an-doe), d.w.z. gidsen — gegrondvest op de reeds bestaande padvindersons-groepen. De propaganda is krachtig ter hand genomen en vond veel bijval. De leden vallen uiteen in twee groepen: beneden en boven de 18 jaar; met het bereiken van dezen leeftijd moeten zij lid worden van de P.S.I., op straffe van roeyering. Commissaris van deze afdeling is Dr. Soekiman.

Door de vrouwenafdeling der P.S.I. (P.S.I. Wan-

dio) te Jogja is ter plaatse een meisjesafdeling voor padvinderij opgericht (November 1927), waartoe aanstonds 80 meisjes toetraden; haar doel is de leden te bekwalmen in handwerken, kookkun- verpleging, etc.

Jong Indonesia (Pemoeda Indonesia). Deze vereeniging werd in 1927 te Bandoeng opgericht met 10 leden. In October d.a.v. was ook te Batavia eene afdeling gesticht en bedroeg het ledental totaal reeds 300. Sedert vertakte zij zich ook in Jogja — waar bij de oprichtingsvergadering aanstonds 50 leden toetraden — Soerabaja en Semarang. Tevens werden te Bandoeng en Batavia, nevens bestaande afdelingen, meisjesafdelingen („Pemoeda Indonesia”) opgericht, wier enthousiasme voor der jongensafdelingen zeker niet onder doet.

Voorzitter van het hoofdbestuur van Pemoeda Indonesia is Soegijono, terwijl het aan belangstellend toezicht van het P.N.I. hoofdbestuur uiteraard niet ontbreekt. Het orgaan, dat denzelfden naam de vereeniging voert, staat onder redactie van een commissie uit het hoofdbestuur; adviseur is Soenario. De artikelen zijn in den regel in extreem nationalistischen geest gesteld.

Afdelingen van N.P.O. (sedert I.N.P.O.) zijn men op bijna alle plaatsen waar zich de Pemoeda Indonesia vertakte. Het hoofdbestuur (waarin ook Ir. Soekarno en Mr. Soenario zitting hebben) zet eveneens te Bandoeng, terwijl de leiding aldaar handen is van Mr. Sartono. De Afdeling Batavia staat onder een comité van drie leden, w.o. Sartono.

Het Openbaar Gehoor van den Gouverneur-Generaal op 31 Augustus

Op den verjaardag van H. M. de Koningin leende Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal het gebruikelijke zgn. Openbaar Gehoor.

Toespraak van den voorzitter van den Volksraad

De voorzitter van den Volksraad, Mr. Ney, de Wilde, zeide in zijn redevoering, dat nootwendig scheiding tusschen de verschillende bevolking-groepen scherper leek dan in den huidigeen. Toch, aldus spreker, worde hierbij niet de schuld voor het wezen genomen. Bij de bestrijding extremisten heeft de Regeering het goedwillig deel van het volk achter zich, doch vele leden de Europeesche samenleving staan dikwijls vreemd, vooral tegenover de jongere meer ontwikkelde uit de andere volks-groepen.

Bij meerderen van dit opkomend geslacht echter als reagens uit de van buiten komende prikkels een zucht tot overdrijving, zelfoverschrijding en zelfvoldaanheid ontstaan, die ander-ergernis en aanstoot geeft. Spreker dringt er op aan, dat van beide zijden wat grooter zelfbeheersching betoond worde. Spreker wenscht een manend woord te doen hooren. Het is Nederland dat hier de leiding geeft, een leiding welke voorhands onmisbaar is. De draden dier leiding komen samen bij en gaan uit van het hoofd van den Staat, onze Vorstin. De dag van 2 Augustus j.l., de verjaardag van H.M. de Koningin-Moeder, bracht demonstratie van levendige aanhankelijkheid ons Vorstenhuis. Zoo is ook deze dag een feest voor de rustige ingezetenen. Spreker verzoekt slotte den Gouverneur-Generaal de gelukwensen van Ned.-Indië aan H.M. de Koningin over te brengen.

Antwoord van den Gouverneur-Generaal.

Jhr. de Graeff zeide in antwoord op deze redevoering, dat hij er van verzekerd is, dat de tooning van liefde, aanhankelijkheid, eerbied en trouw aan het Hoofd van den Staat H.M. de Koningin groote voldoening geven zal. De belangen nooden van Indië liggen de Koningin na aan hart. H.M. de Koningin heeft een diepgaande langstelling voor alles wat Indië betreft, en uitgebreide kennis van de Indische toestand. Vandaag is het dubbel feest. Niet alleen viert men heden haar verjaardag, maar tevens is het dertig jaar geleden, dat H.M. de teugels van het bewind overnam uit de handen van Haré hoogverreerde Moeder. Spreker memoreert de zware taak van H.M. de Koningin, die zich altijd één voelde met haar volk en gedreven werd door vertrouwen in God, en daarnaast of liever daardoor, door blijmoedigheid.

MODE-ACADEMIE J. & G. DE GRAAFF

ANNA PAULOWNA STRAAT 18a

DEN HAAG

Degelijke Vakschool tot opleiding van Dames en Meisjes tot Costumières, Coupeuses, Directrices en Leeraren in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak

VRAAGT ONZE PROSPECTUS MET PRIJSOPGAVE

GEVESTIGD SEDERT 1901 TE 's-GRAVENHAGE

J. E. van Gogh, Hoofd van den Dienst der Zoutregie.
J. Kuyper, gep. hoofdamtenaar, werkzaam bij het Dep. van Koloniën.
J. Th. Petrus Blumberger, gep. assistent-resident, werkzaam bij het Dep. van Koloniën.

Indonesiërs.

Mohamad Parekesit, Sultan van Koetei.
Raden Mas Adipati Ario Sosro Boesoeno, Regent van Ngawi.
Raden Adipati Ario Soejono, Lid van den Volksraad.

Chinees.

Yap Hong Sing, Kapitein met titulair rang van Majoor der Chinezen te Jogjakarta.

Ridder orde Oranje Nassau.

Nederlanders.

E. Chr. Londt, Kantoortuif bij het kadaster.
P. G. A. Witterland, gep. Ambtenaar, laatstelijk Griffier 1ste klasse b. d. Landraad te Semarang.
K. H. Tan, Algemeen Ontvanger 3de klasse te Soerabaja.
F. A. Perretsz, gep. Algemeen Ontvanger 1ste klasse van 's Lands kas.

F. H. Nieuwenhuyzen, waarnemend Controleur 1ste klasse bij het B.B.

J. J. Fanoy, Controleur 1ste klasse bij het B.B.

J. H. Monteiro, gep. Ambtenaar, laatstelijk Afdeelingsecretaris te Soerabaja.

Mejuffrouw J. W. Hornung, Onderwijzeres 3de klasse bij de openbare Europeesche lagere school te Rembang.

W. Dunnebie, Zendeling-leeraar van het Ned. Zendeling Genootschap te Pasi in Nanado.

Mejuffrouw H. W. M. E. Boerkamp, Onderwijzeres aan de R.K. lagere school te Padang.

Th. F. H. Zurhake, Agent der Stoomv. Mij. „Nederland” te Soerabaja.

W. M. van Helten, Landbouwkundig Ambtenaar 1ste klasse, beheerder van den Cultuurtuin te Buitenzorg.

E. Ch. van der Linde, Administrateur van de Suikeronderneming Demak-Idjo.

J. H. A. baron van Ittersum, Administrateur van de Suikeronderneming Poerwodadi.

A. C. Leyder Havenstroom, Hoofdopzichter bij den Waterstaat en B.O.W.

T. van den Bout, gep. Ambtenaar, laatstelijk Bouwkundige bij den dienst der Staatsspoor- en tramwegen.

R. A. Agema, Hoofdkantoorhoofd bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst.

P. M. d'Hanens, Praktijk-Ingenieur bij de Staatsspoor- en tramwegen.

P. ten Zeldam, Reserve-Kapitein-vliegenier bij de Luchtvaartafdeeling Andir, met bepaling, dat het versiersel der Orde zal zijn met de zwaarden.

J. C. J. Bongers, Kapitein der Infanterie.

A. J. de Haan, Kapitein der Militaire Administratie, met bepaling, dat het versiersel der Orde zal zijn met de zwaarden.

H. C. J. Teilers, Administrateur bij den Magazijndienst der Artillerie, beheerder van het Magazijn van Oorlog, te Tjimahi.

J. M. Andreas, eerste Werktuigkundige bij de Gouvernements-marine.

L. A. Willemse, Gezagvoerder van het s.s. J. H. Menten, van de B.P. Mij.

A. Grippeling, Loods 1ste klasse bij den dienst van Scheepvaart.

J. H. Eeuwens, Hoofdcommis bij het Dep. van Koloniën.

Indonesiërs.

Raden Toemengoeng Djojowirono, Regent van Wonogiri.

D. J. Sjahaja, Gouv. Dokter-Djawa te Batavia.

WEST-INDIE.

Ridder orde Nederl. Leeuw.

H. Schotborgh, Administrateur van Financiën op Curaçao, met buitenl. verlof.

Chr. S. Gorsira J. P. Ezn., lid van den Raad van Bestuur op Curaçao.

Ridder orde Oranje Nassau.

E. A. Brunings, Beheerder der plantage Rust en Werk in Suriname.

L. C. Chr. Schütz, gep. Godsdienstleeraar b. d. Evang. Broedergemeente in Suriname.

Mejuffrouw M. C. Slothouwer, Hoofd der openbare school te Philipsburg op Curaçao.

Van Week tot Week,

Dinsdag 28 Augustus tot Zondag 2 September.

De ziektegevallen a. b. van de Insulinde. De professoren G. J. W. Koolmans Beynen Jr., dr. P. Th. L. Kan en dr. P. G. Flu hebben naar aanleiding van de ziektegevallen a. b. van het s.s. Insulinde aan de Directie van den Rotterdamischen Lloyd een rapport uitgebracht, waarvan een uitvoerig overzicht, met de conclusiën waartoe de commissie komt, is verschenen o.a. in het *Vaderl.* van 29 Aug. (Avondbl. A).

De „Zeetuin der Molukken” te 's-Gravenhage. De wonderfraaie zeetuin van den hr. J. H. Soumouk, een der grootste attracties voor het groote publiek op de Indische tentoonstelling te Arnhem, is gedurende den tijd van ongeveer een maand ondergebracht in een der tuinzalen van den Dierentuin te 's-Gravenhage. Onder groote belangstelling is de tentoonstelling den 30en Aug., namens het gemeentebestuur van Den Haag geopend door Prof. G. A. van Poelje, die o.m. getuigde dat ze een machtig onderwijsmiddel is voor allen die zich voor Indië interesseeren.

Zijne Excellentie Mr. D. Fock. Bij Kon. besluit van 24 Aug. is benoemd tot Minister van Staat Mr. D. Fock, oud-Minister van Koloniën, oud-Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, oud-Gouverneur van Suriname, enz.

Communistiche propaganda. Bandoeng, 27 Aug. (Aneta).¹⁾ Het A.I.D. De Preangerbode verneemt, dat de recherche een Menadonees heeft gearresteerd, die contact zocht met de militairen om onder hen communistiche propaganda te voeren. Hij vertoefde te voren met drie anderen in Rusland. Deze anderen worden nog gezocht.

Hoofd van het bedrijf der Telegrafie en Telefonie. Batavia, 27 Aug. (Aneta). Ir. J. C. A. Keukenmeester, waarnemend hoofd van het bedrijf der Telegrafie en Telefonie, is als hoofd van dat bedrijf benoemd.

Stuikhandel in opium. Medan, 27 Aug. (Aneta). De heer J. W. P. van der Rest, hoofdingspecteur, hoofd van den Dienst der Opiumregie te Weltevreden, deelde in een persgesprek onder meer mede, dat vrijwel alle stoomschepen van de Kon. Paketvaart Mij. gesmokkelde opium aan boord hebben. Van den clandestienen opiuminvoer, dien men veilig mag schatten op vijfhonderd pikol per jaar — welke raming het diensthoofd nog zeer laag achtte — wordt geen vijf procent per jaar aangehaald.

Met pensioen. De Kolonel der Inf. van het O.-I. leger A. H. Hofkamp zal in November a.s. den mil. dienst met pensioen verlaten.

De pogingen tot opstand bij het leger in 1927. Bandoeng, 30 Aug. (Aneta). Het A.I.D. de Preangerbode bevat een overzicht van de poging tot opstand in Juli 1927. De daarbij betrokken militairen waren hoofdzakelijk afkomstig uit de garnizoenen Bandoeng en Tjimahi. De krijgsraad veroordeelde 41 militairen, waaronder dertig Menadoneezen. De rest bestond hoofdzakelijk uit Javanen. Zij kregen verschillende straffen en bovendien werden zij vervallen verklaard uit den militairen stand. Verder werden 23 militairen, waaronder negentien Menadoneezen, uit het leger verwijderd.

Dr. M. H. Knoch Sr. †. Batavia, 31 Aug. (Aneta). Alhier is overleden de röntgenoloog Dr. M. H. Knoch Sr. (De overledene was gep. dirig. officier van gezondh. 2e kl. van het O.-I. leger en officier in de Orde van Oranje-Nassau).

F. Lambach †. Soerabaya, 30 Aug. (Aneta). Hedenmorgen overleed hier, aan typhus, de ingenieur Frank Lambach, plaatselijk chef van den technischen dienst der Kon. Paketvaart Mij.

Radio-telefonische gesprekken met Oost-Indië. De radio-voordrachten en kruisgesprekken welke dezer dagen door het persbureau Aneta ter gelegenheid van de Pasar Gambir te Batavia werden georganiseerd, zijn een volkomen succes geworden. We kunnen onmogelijk alles weergeven wat ten deze door de dagbladders reeds bekend is gemaakt, doch wijzen in het bijzonder op de interessante rede die de oud-kolonel G. Nypels heeft gehouden over het onderwerp: *Ons Koningshuis en Indië*, welke rede in extenso werd opgenomen in het *Vaderl.* van 31 Aug. (Avondbl. B).

Luitenant-Kolonel A. Gleysteën der Inf. van het O.-I. leger wordt binnenkort bevorderd tot Kolonel en is bestemd tot militair commandant van Sumatra's Westkust.

¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de „Nwe Rott. Ct.”.

De Gouverneur-Generaal zeide verder, dat er een overgangperiode op schier elk gebied overal bestaat. Een gevoel van onzekerheid en onvastheid zou verlamdend werken, indien wij het niet droegen in de stellige overtuiging, dat van stilstand achteruitgang geen sprake is. Integendeel onder de hooge leiding beweegt zich de ontwikkeling der verhoudingen in een stijgende lijn, in de richting van meerdere welvaart, meerderden vrede en meerder geluk. Spreker zegt dat het hem uit eigen ervaring, vooral van de laatste twee jaren, bekend hoe zwaar het is soms zijne blijmoedigheid te bewaren, maar wie niet opzettelijk of onbewust in oogen en ooren sluit, vindt toch telkens de tekenen waardoor hij het juiste spoor niet bijster wordt, en op den goeden weg blijft der gestadige ontwikkeling.

Naar het hooge voorbeeld van H.M. de Koningin, aldus besloot spr., mogen ook voor ons het verouwen en de blijmoedigheid de bronnen blijven, waaruit wij onze krachten putten tot verderen arbeid.

De Gouverneur-Generaal eindigde met een vurige bede tot God, dat H.M. de Koningin nog jaren lang gespaard blijven.

(Tekst van een aan het *Vaderland* ontleend meta-telegram).

Onderscheidingen op den verjaardag van H. M. de Koningin.

Ofschoon de lezers van het *Kol. Weekbl.* mogelijk reeds door de dagbladders vernamen aan welke personen, die in de Indiën vertoeven of er mede in betrekking staan, ter gelegenheid van den verjaardag van H. M. de Koningin, onderscheidingen zijn toegekend, laten wij op deze plaats hier nogmaals afdrucken, doch verzichten wij gerangschikt dan in de dagbladen.¹⁾

OOST-INDIE.

Ridder orde Nederl. Leeuw.

Nederlanders.

J. Th. Goossens, Raadsheer Hooggerechtshof v. N.-I. van den Bussche, Directeur van Financiën.
H. Delgorge, gep. Hoofdamt., laatstelijk Chef v. d. Dienst der Opiumregie.
van Söhnsten, Hoofdingspecteur van Financiën.
Lighthart, Directeur van de Javasche Bank.
J. J. Caron, Resident van Bali en Lombok.
Hardeman, Directeur van Onderwijs en Eeredienst.
Dr. B. J. O. Schricke, Hoogleraar aan de Rechts- hogeschool.

C. W. Snell, laatstelijk Hoofd der Solo-valleiwerken.
Ir. J. N. van der Ley, Hoofd v. d. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.

L. La Lau, Luitenant-Generaal, Commandant van het leger.

A. Cramer, Generaal-Majoor, Chef van den Generalen Staf.

Ir. J. H. A. Haarman, gep. Hoofdamtenaar, laatstelijk Hoofd b. d. Alg. Bouwdienst S.S. en Tr. wegen.

Indonesiërs.

Alang Jahja, Regent van het landschap Asahan.

Officier orde Oranje-Nassau.

Nederlanders.

E. van der Ley, Hoofdcommissaris van Politie, enz. (was ridder dier orde).

J. F. Kunst, Officier van Justitie b. d. Raad v. J. te Soerabaja.

J. J. Smit, Griffier Hooggerechtshof v. N.-I.

J. P. Storm van 's-Gravensande, Inspecteur van Financiën.

E. C. van Saarloos, Hoofd belastingaccountantskantoor Weltevreden.

R. W. van Gesseler Verschuur, Resident van Midden-Prangan.

B. H. von Hombracht, Inspecteur der Alg. Politie.

A. A. Hulshoff, Directeur Gouv. Centr. Zieken-richting Weltevreden.

van Iterson, Inspecteur v. h. Westersch lager onderwijs.

F. Pont, Predikant, laatstelijk b. d. Evang. Gem. te Batavia.

H. D. Engbers, Pastoor te Jogjakarta.

M. G. J. M. Kerbosch, Hoofdamtistrator v. d. Gouv. Kina-onderneming.

H. ten Oever, Inspecteur b. d. Dienst v. h. Bosch- wezen.

F. A. M. Buffart, Voorzitter Alg. Ver. v. Rubberplanters ter S. O. K.

van Goor, Voorzitter van de Handelsvereniging te Soerabaja.

van Tinteren, Hoofdamtistrator Suikeronder- neming „Djatiroto”.

Meijer, Vertegenwoordiger van de Gem. Mijnb. Mij. „Billiton”.

W. J. E. van Riemsdijk, Luit.-Kolonel titulair der Cavalerie (met de zwaarden).

Peters, Kolonel der Infanterie, werkzaam bij het Dep. van Oorlog (met de zwaarden).

C. J. Bodde, Kolonel der Artillerie (met de zwaarden).

J. Zuyderhoff, Voorzitter van de Malangsche Land- bouwvereniging.

H. de Hoog, Voorzitter van het Indo-Europeesch verbond.

De namen der met „Eeremedailles” begiftigden kun- den we, wegens beperkte plaatsruimte, niet vermelden.

ARNHEM EN OMSTREKEN

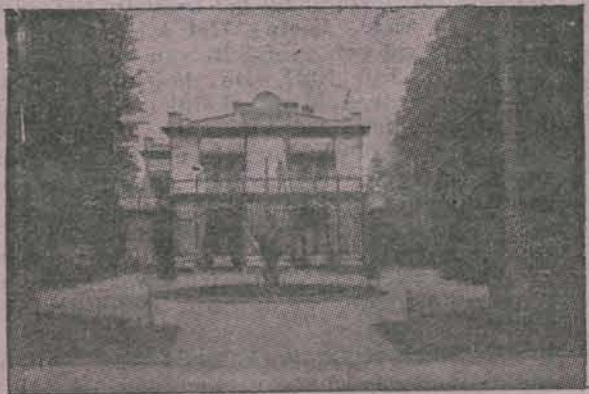
KOOPT BIJ VOORKEUR BIJ ONDERSTAANDE ADRESSEN — DENKT OOK OM DE OUDE STAD

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG
(OPENLUCHTMUSEUM) 5606
Iederen Zondag Thé Dansante
SCHELMSCHWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

MELKINRICHTING
„MELBO“
KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

PLATTE GOUDEN HEERENHORLOGES
Uiterst fijne DAMES POLSHORLOGES
REISHORLOGES 5587
De naam **ALPINA** waarborgt U kwa'ltelt
F. G. HAAS & Zn. - Horlogemakers
BAKKERSTRAAT 42 - TEL. 1511 - ARNHEM

Voorschriften van H.H. Oogartsen
worden door mij billijk en zeer accuraat
uitgevoerd, met goeden pasvorm
H. W. MIDDELBEEK, Opticiën
HOMMELSCHWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

PENSION „EIKENHORST“
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
24 zit- en slaapkamers (vele met veranda en balkon),
30 bedden; badkamer en groote lommerrijke tuin.
Telefoon Arnhem 2009, **OOSTERBEEK.**
5661 M. P. S. KETTING.

F. HOLLAAR - ARNHEM
SCHOENFABRIEK:
SPECIALITEIT MAATWERK
Gaarne nemen wij maten in ons archief op voor
families, welke naar Indië vertrekken; groote
ervaring op dit gebied. 5586
SCHOENWINKEL:
„Betere“ binnen- en buitenlandsche merken
CHAUSSURES BALLY, K. BOOTS & SHOES
VOETVERZORGING:
Dr. SCHOLL's Foot Service
Rijnstraat 34 - Groote Oord - Varkenstraat

De beroemde „Vaderland“-Rijwielen
ALLEEN VERKRIJGBAAR BIJ ADR. BAX, ARNHEM;
ROUS EN MEEUWENOORD, BANDOENG;
SUMATRA STORES, MEDAN
MEN VRAGE PRIJS EN INLICHTINGEN! MEN VRAGE PRIJS EN INLICHTINGEN!

BOULEVARD-GARAGE
PRINSESSESTRAAT
TELEFOON 1939 - ARNHEM 2-5571
Vert. **OVERLAND-WHIPPET** en
WILLYS-KNIGHT Automobielen
LUXE VERHUUR

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5439

— FOTO —
ARTIKELEN **Capri**

N. KRAMER - KL. OORD 2 - ARNHEM

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN
JOHAN WILLEMS
ARNHEM 5613
Magazijnen: Spijkerlaan 46, Telefoon 865.
„De Sphinx“, Hommelstr. 38-40, Tel. 1136.
Steenstraat 66 A-B - Telefoon 362.
„De Porselein Winkel“, Kortestraat 17-18, Telefoon 1286.
Het goede adres in Arnhem
voor alles op 't gebied van
Huishoudelijke Artikelen
Wij verzenden naar Oost- en West-Indië onder garantie.
Aanbevolen adres voor Oost en West.
Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische families.

A. M. SMIT & ZN.
Heerenhoeden - Modes
BAKKERSTR. 53 - ARNHEM
IN HET CENTR. DER STAD. GEEN FILIALEN

H.H. Secretarissen der afdelingen worden er nog-
maals beleefdelijk aan herinnerd,
dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds
namen voorkomen van personen, die in aanmerking
komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te
worden aangezocht.

ELECTRO-RADIO
HOMMELSCHWEG 181-183 :: ARNHEM
Aanleg en Onderhoud van ELECTRISCHE
INSTALLATIES, RADIO-TOESTELLEN
en ONDERDEELLEN :: Tel. 123

KON. NED. MANDENFABRIK
FERD. VAN VLIET
STEENSTRAAT 11 - ARNHEM - TEL. 123
ALLE SOORTEN MANDWERK
SERRE-MEUBELEN

VELOURS- ARNHEM
hoeden in moderne
kleuren voorradig.
Ruime sorteering.
BAKKERSTRAAT 3
Halte Lijn 11 t.o. Nation.
FIRMA WED. KAMERBEEK

FIRMA WAGNER
RUND-, KALFS- EN VARKENSSLAGER
SPECIALITEIT FIJNE VLEESCHWARF
ARNHEM
JANSSTRAAT 31 :: TELEF. 41

RIETEN MEUBELEN
H. F. SCHMID
BAKKERSTRAAT 24
ARNHEM :: TEL. 1511
TEKENINGEN OP AANVRAAG
VELE INDISCHE
DANKBETUIGINGEN

* Zadel- en Koffermakerij
* **J. B. PAS Jr. - ARNHEM**
* Bloemstraat 70
* Levering van alle soorten Hut- en Mailkoffers
* Reparatie-inrichting.
* Aanbevolen voor de Vereeniging „Oost en West“

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt

Boeatan's nieuwste Aanwinsten.

Niet alleen voor het uitstalaam van „Boeatan” in Heulstraat 19 te 's-Gravenhage staan telkens andere produkten van Indonesische kunstnijverheid te pronk, welke de aandacht trekken van vele voorbijgangers, maar ook in de voorzaal — waar, onder de goede zorgen van het dames-propaganda-comité, tusschen 12 en 2 uur rijsttafel en tusschen 3 en 6 uur thee met kwee-kwee genoten kunnen worden — valt zoowel langs de wanden, als in en op de vele uitstallingskastjes een steeds varierende verscheidenheid van Indisch handwerk te bewonderen, terwijl in het achterlokaal, dat als verkoopplaats werkelijk veel te klein dreigt te worden, bijna dagelijks nieuw aangekomen bezendingen worden uitgepakt en tentoongesteld. Het loont de moeite daar geregeld van tijd tot tijd eens een kijkje te komen nemen — zooals trouwens reeds door enkele echte kunstliefhebbers geschiedt — om te zien wat er alzo uit de meest verschillende streken van den archipel hierheen ten verkoop gestuurd wordt en daaruit een keuze te doen.

Zoo zagen wij er dezer dagen een enorme krat binnendragen en waren er toevallig getuige van, hoe daaruit bij ontpakking te voorschijn kwam, een, tot in alle bijzonderheden, keurig afgewerkt model van een Mamasa woonhuis, dat uit de binnenlanden van Celebes, vier dagen lang gepikeld moest worden om te Madjene te kunnen worden verscheept. Het heeft een eigenaardigen schuifvorm, een dakbedekking van houten *sirap's*, aan de vier afhanginge hoeken eindigend in een wielvorm, met vooruitstekend afdak boven den ingang met bordes, welke aan de Dajaksche huizen doet denken; een dakbedekking van houten *sirap's*, aan de afhanginge hoeken eindigend in een wielvormige versiering, terwijl de wanden der woning hetzelfde mooie snijwerk vertoonen, typisch in terracotta-rood, wit en zwart geldeurd, dat de Toradja's ook zoo decoratief op hun gebruiksvoorwerpen, als doozen, schalen, bakken, lepels en scheppen aanbrenge.

Bijzonder fijn weten zij ook hun bamboekokers en sluiten te versieren niet alleen door het ingriften van geometrische figuren, maar ook met inlegwerk van dunne reepjes zwarte *lidi*, (bladnerven van palmbladen) en het zeer smaakvol aanbrenge van enkele brandvlekjes.

Ook zagen wij er eigenaardige specimina van Mandarsche pottenbakkerskunst, in den vorm van vruchten-, gebak- en sirihschalen, aardewerk, zwart gemaakt met gebrande klapperschil en olie om het brooze materiaal wat meer stevigheid bij te brengen. Toen wij aan de persoon, die al deze voorwerpen zelf uit de binnenlanden van Celebes voor Boeatan heeft meegebracht, vroegen naar de zeer fraaie doodenkains, welke ook in die streken worden geweven, vernamen wij, dat de oude stukken, welke daar en ook op Java met honderden gulden betaald worden, zeer zeldzaam zijn, terwijl de nieuw aangemaakte hoe langer hoe minder mooi van weefsel en kleur worden.

Hetzelfde euvel dus, dat thans helaas op bijna alle eilanden ginds voorkomt en waaraan alleen paal en perk gesteld kan worden van overheidswege, door het nemen van afdoende maatregelen, in het belang van kunstnijvereren en afnemers beiden. En die zouden toch waarlijk niet zoo moeilijk te treffen zijn b.v. door het aanbrenge van een waarmede op ieder echt goed stuk kunstwerk, iets dergelijks als toch ook voor de Hollandsche boter en kaas gedaan wordt.

En wat de kleur-echtheid betreft, wijzen wij bij herhaling op het ook reeds elders aangegeven middel: de import van minderwaardige verfstoffen zóó zwaar te belasten, dat zij geen gevaar meer opleveren kunnen voor vervanging en uitsluiting der alleszins goede plantaardige en synthetische kleurmiddelen.

Maar om terug te komen op Boeatan's nieuwe aanwinsten: Wij zagen reeds voorwerpen, afkomstig van de jongste Djocdjasche Jaarmarkt, alsook nieuwe zendingen uit de Kleine Soenda-eilanden, waaronder zich bevonden: prachtweefsels uit Soemba, Flores, Savoe en Timor, zoowel groote *selimoets*, als kleinere *slendangs*, maar ook besneden bamboe kokers, kralenwerk en allerliefste sirihsmandjes van effen en gekleurd vlechtwerk, — hier uitnemend te gebruiken als gelddoozen — daar ze bestaan uit twee in elkander passende bakjes, waarvan het bovenste in verschillende vakjes is verdeeld en zelfs een paar aardige geheime laadjes bevat.

Uit Bali zijn er weder eenige mooie *togoks* — gepolychromeerde houten beelden — o.a. *singa's* — leeuwen-figuren — en van den God Ciwa op zijn rijdier, den Garoeda-vogel, alsook de donkerroode boeken afkomstig van Noessa-Penida, het weinig vruchtbare rots-eiland, waar de vrouwen met de vervaardiging van deze sierlijke katoenen weefsels, een welkome bijverdienste zouden kunnen hebben, als ze maar in voldoende hoeveelheid werden afge-

leverd. Want ook in Europa zouden ze grif van de hand gaan, zijnde tot divan-, kussen- en andere meubelbekleding prachtig geschikt, mede omdat ze niet hoog in prijs komen.

Alleraardigste drinkbekers van gevlekte bamboe zagen wij daarbij, met houten deksel, geestig in vogelvorm gesneden en voorzien van een lange, smalle gleuf, waardoor de drank straalsgewijze uit den koker in den mond gegoten kan worden.

Van de Padangsche Bovenlanden kwamen weer allerlei mooie vlechtwerken en smaakvolle weefsels, waaronder ook de kleine stukken van gekleurde zijde met goud- of zilverbrocaat, die hier voor dames-taschjes en voor japongarneering zoo uitnemend voldoen. Wij zagen een elegante danse-res, die tegelijk met ons binnen was gekomen, vol welgevallen die schitterende, soepele kains om haar leden plooiën.

Niet minder rijk is de verscheidenheid van een collectie uit Palembang en omstreken: naast fleur-rig, rood met zwart en goud gelakte bordjes en doozen, zagen wij de kostbaarste zijden weefsels, zoowel *tjindé's* als *songkets* en *plangi's*. Bijzonder troffen ons eenige zeer fijne slendangs van Pagar-Alam en een vijftal zeldzame exemplaren van de hier vroeger reeds beschreven „Batik Djambi”, waarvan de herkomst nog altijd achter een enigszins geheimzinnigen sluier rust. Deze heeft de in-zender te Palembang door inheemsche vrouwen — waarschijnlijk oorspronkelijk toch wel uit Java afkomstig — zien batikken.

Uit Djocdja kwam een zending allerliefste pennehouders en papiersnijders van been, met een wat kleur versierd, alsook een aantal leeswijzers en kaarsenkapjes, op de wijze der wajangfiguren, uit perkament gesneden, vergulde libellen en vlinders op een raglijn uitgeslagen fond. Zeker zeer welkome geschenken voor kunstzinnige jonge dames, evenals de gebruiksvoorwerpen uit slang- en alligatorleder vervaardigd, welke in den laatsten tijd, in Parijs en elders in het buitenland, zoo zeer in de mode zijn en als hoogste „chic” gelden.

En niet minder zullen daarbij in den smaak vallen Boeatan's nieuwste snuffje: *Indische odeur*, n.l. van *Melati* en van *akar wangi* (ook in Frankrijk bekend onder den naam van *vetiver*) beide zeer welriekende geuren, smaakvol verpakt in z.g. „iris” en „goudlustre” bol-fleschjes, op Boeatan's aanwinsting, door de Leerdamsche Kunstglasfabriek vervaardigd.

Voorwaar, er is in „Boeatan” te keus en te keur op allerlei gebied, niet zoozeer curiosa, dan wel nuttige gebruiksvoorwerpen, smaakvol handwerk, veelal als huisvlijt vervaardigd, door gindsche inboorlingen, getuigend van hun aangeboren kunstzin.

De heer E. A. Zeilinga, oud-president van de Javasche Bank en, vóór 25 jaar, met wijlen den heer Victor Zimmerman, oprichter dier Inlandsche Jaarmarkt, in verbinding met de feestelijkheden ter eere van Koninginneverjaardag, heeft het op 29 Augustus j.l. ook weer zoo duidelijk uitgesproken in zijn rede, ter inleiding van de serie radiotelefonische Aneta-uitzendingen van Kootwijk naar de *Passar Gambir* te Batavia:

„Bevordering van huisvlijt is hoofddoel der jaarlijks terugkerende markten.

„Het streven was en is nog, om den kunstnijvereren inboorlingen, naast hun landbouwbedrijf, een middel van bestaan te verzekeren door artistieke handarbeid.”

Precies hetzelfde streeft Boeatan, nu reeds gedurende 25 jaar, onafgebroken na. Trouwens de heer Zeilinga is ook voorzitter geweest van wijlen de Afdeeling der Vereeniging „Oost en West” te Batavia.

Van harte zeggen wij hem dan ook na:

„Moge na verloop van tijd blijken, dat wat gedaan is in deze richting, mede ten goede is gekomen aan de welvaart van de inlandsche bevolking.”

En wij voegen daaraan toe: met die „welvaart” bedoelen wij zoowel het materieel, als het geestelijk welzijn, niet alleen van de Indonesiërs, maar van een ieder, die met hen en hunne kunstnijverheid in nauwere aanraking komt.

SOLIED ADRES VOOR HEERENKLEEDING

NAAR MAAT EN GEMAAKT
v. af f 50.00 LONDON DEN HAAG v. af f 14.50
CLOTHING

J. W. FRANSEN

WEIMARSTRAAT 24a - DEN HAAG - TEL. 34985

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het nieuwe Oosten.

Men meene niet dat de troebelen, overal in Azië na den wereldvrede ontstaan dank zij het stoken van het bolsjevisme, hun einde zullen vinden, zoodra de stokebrand zich zelf gedood heeft. Uit zijn asch zal een andere verrijzen, dubbel gevaarlijk, omdat hij geleidelijk zal gaan beschikken over een economisch beter georganiseerd land, dan het huidige Rusland, een land bovendien beschikkende over ongelimiteerde en personeele hulpmiddelen. Het zaad, door de bolsjevisten in geheel Azië geworpen, zal eens onder hun opvolgers rijpen en dezen zullen beschikken over andere oogstmiddelen dan het huidige Sovjetbestuur. Wij dienen te bedenken dat niet de bolsjevisten, maar de Europeanen zelf begonnen zijn het eerste zaad te strooien. Sinds een halve eeuw zijn wij op Englands voorbeeld bezig geweest de Aziatische rassen te vernieuwen. Door onderwijs en boeken, door fabrieken en handel, door wapenleer enz. heeft men hun een soort materialistische beschaving bijgebracht, hun aspiraties en behoeften geleerd. Door de vorming van de uitgestrekte administratieve eenheid Indië hebben de Engelschen, terwijl zij het land unificeerden, tegelijk de rassen bij elkaar gebracht. Zij hebben een natie geschapen, waar vóór dien slechts een rassenverzameling bestond. Rail en telegraaf hebben de Tamorels van Madras nader gebracht bij de Mahratta's van Bombay, de Sikhs van Lahore bij de Bengali's van Calcutta. En de universiteit heeft voltooid, wat de verkeersmidde-len begonnen, de universiteit, waar de jonge Hindoes Engelsche liberale leerstellingen leeren, waar zij leeren denken op zijn Engelsch, maar op de wijze der Ieren. *Wie zal de oogster van dat alles zijn, vraagt het Soer. Hbl. (26/7, 2de bl. J. G. Boon)?* De genoemde volken zelf? Allons donc! Andere erfgenamen doen zich op. Te weinig houden de Russische idealisten zich bezig met een ander Aziatisch volk, dat rustig zijn tijd afwacht, maar zeker niet van plan is de titels op te geven, welke het in het begin dezer eeuw zich begon aan te matigen, waardoor het zich het recht toekende den réveil te bewerken van de Aziatische volken; 1904 was het begin, niet het einde van een worsteling om de hegemonie in Azië tusschen het meest westelijke der Aziatische volken en het meest oostelijke. Men overdrijve de Russische kansen niet. Wie heerschen wil, moet zichzelf kunnen beheerschen; wie anderen moet regeeren, moet beginnen met zichzelf te kunnen regeeren. Drie eeuwen hebben dat Rusland niet voldoende geleerd, en er zijn weinig aanwijzingen, dat het die kunst in afzienbaren tijd zal leeren, tenzij het naar het Westen grijpt voor leermeesters.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl. (21/7, 2de bl. „Japan en China”; 25/7, 3de bl. „Verschuiving van belangen, Z.”; De Loc. (27/7, blz. 21 „De Philippijnen”, Prof. Dr. Berg)* en het *Bat. Nwsbl. (25/7, 3de bl. „Peking”)*.

Koloniale samenwerking.

De Fransche oud-minister *Henri de Jouvenel* bepleit in *De Loc. (23/7)* koloniale samenwerking. De Ver. Staten houden hartstochtelijker dan ooit vast aan de Monroeleer, en komen er bij elke gelegenheid mee voor den dag. De heer Chamberlain heeft onlangs in zijn antwoord op het voorstel-Kellogg uiting gegeven aan Engeland's voornemen, een Britsche Monroeleer in het leven te roepen. Waarom zouden dan „wij in West-Europa”, *Nederlanders, Belgen en Franschen*, dan niet de onze hebben, en met ons alle volken, die een mandaat uitoefenen? Wij kunnen voor de vorming van zulk een leer niet rekenen op de mandaten-commissie. Zij gaat te werk als een jury, die elk jaar examens afneemt, waarbij zij blijk geeft van kennis en inschikkelijkheid, sommige fouten en onrechtvaardigheden uit de wereld helpt, en herinnert aan de gemeenschappelijke beginselen der beschaving. Maar haar werkwijze, haar samenstelling, haar middelen stellen haar niet in staat de organisatie der mandaten te regelen of hun veiligheid te garandeeren. *De Europeesche solidariteit* nu, hoe weinig ook beoefend in Europa, is althans in Afrika en Azië dringend noodig. Welk een kans boden de gebeurtenissen in China om gemeenschappelijk op te treden! Zal het communisme ons althans den

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”
Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST

UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

dienst bewijzen, dat het ons dwingt het probleem onder het oog te zien? Het zou volkomen gewettigd zijn op de mandaten een herziene, vereuropeeschte Monroe-leer toe te passen. De Europeesche regeeringen moeten niet bevreesd zijn om in haar protectoraten en koloniën de Amerikaansche en de Duitsche penetratie te dulden. Evenals Engeland zijn imperiaal stelsel heeft opgebouwd, zouden de Westersche landen van het Europeesche continent er goed aan doen het hunne op te bouwen. En zelfs bij het ontbreken van een verdrag zouden reeds groote diensten kunnen worden bewezen door veelvuldige besprekingen, door een soort intimiteit tusschen de koloniale kringen, die hen in staat zou stellen hun standpunten tot elkander te brengen en de ervaring van den een aan te vullen met de ervaring van den ander. Wij moeten geleidelijk den weg opgaan van een kolonialen Volkenbond. Een Europeesche Monroe-leer zou veel meer gewettigd zijn dan de Amerikaansche Monroe-leer. De drie landen, die het meeste belang er bij hebben om de beginselen van zulk een leer te bestudeeren — als zij daarna op gelijken voet willen beraadslagen met het Britsche Rijk, ten einde tot algemeene samenwerking te komen — zijn Nederland, België en Frankrijk. Het voorstel van Kellogg, het antwoord van Chamberlain, nooden hen tot een koloniaal accoord. Zullen die uitnodigingen worden verstaan?

Het Soer. Hbl. schrijft over „Duitsche koloniale aspiraties” (27/7, 3de bl., Z.), het Bat. Nwsbl. over „Een levenskwesitie” betr. het suikerriet (30/7) en De Loc. over „Geen volkswelvaart zonder de Oost” (23/7, blz. 3, Mr. Guépin).

Spellings-acrobatiek. Indische postzegels.

J. bespreekt in de Java-Bode (27 en 30/7) de huidige wijze van spelling van de aardrijkskundige namen in Ned.-Indië. In 1922 werd een lijst met namen samengesteld op meer wetenschappelijken grondslag en met de bedoeling om daarbij volkenkundige, aardrijkskundige en geschiedkundige factoren meer tot hun recht te doen komen. Ook werd rekening gehouden met de in 1921 door het Dep. v. Ond. voorgeschreven wijziging van de bestaande spelregels voor de voornaamste Indonesische talen. Tapanoeli werd Tapan Na Oeli, daarna Tapanoeli en nu weer Tapanoeli. Cheribon heet bij afwisseling Tjerebon. Van de zijde van den Topogr. Dienst zijn hiertegen de noodige opmerkingen gemaakt. De kwestie is nog actueel. In de Volksraadsstukken over de bestuurshervorming zijn heel wat plaatsnamen genoemd en daarbij heeft men zich aan de normale, gezonde spelling gehouden. Alleen over Djokjakarta is men het nog niet eens. Hoe de fouten zich wreken, blijkt o.a. uit een nieuwen schoolatlas, waarin alle verminderingen zijn overgenomen, zooals Tapiannoeli, Bengkoeloe, Riau, Manado, Selébès, Séran, Belitoeng en Bantaeng. En ander met de onvermijdelijke verwarringen, want op de eene kaart staat Cheribon, op een andere Tjerebon, zoo ook Selébès en Celebes. J. wenscht een bevel om zich aan de gezonde, normale spelling te houden.

Het vraagstuk van de vervaardiging van de Ned. Indische postzegels in Indië, in plaats van in Holland bij de firma Joh. Enschedé en Zoon te Haarlem, dateert al, wat de besprekingen en pogingen betreft, van 1922. Het is thans weder in den Volksraad ter sprake gekomen. Daarbij zijn van Regeeringswege eenige proefdrukken overgelegd, ten deele in Offset-druk, ten deele in Roto-gravure. De Java-Bode (28 en 31/7) geeft de verschillende ontwerpen, voor de proefnemingen bij het reproductiebedrijf gemaakt, in beeld weer. De zaak is van actueel belang geworden door de indiening van een motie-Stokvis, maar is financieel, dus commercieel, nog allerminst safe. Van veel meer belang is de J.-B. het verzoek, hetwelk men eens tot Holland zou moeten richten: om n.l. toch eindelijk te komen met behoorlijk toonbare Ned.-Indische postzegels. Nederland heeft zich wel de moeite gegeven om voor het verkrijgen van eigen artistieke postzegels een prijsvraag uit te schrijven en opdracht te geven aan bekwaame kunstenaars; kan men ook Indië niet eens verrassen met een dergelijke van artistiek besef getuigende daad?

De Minahassa.

Villanus vertelt in het Soer. Hbl. (20, 23 en 25/7) van de Minahassa. Mogen er ook gunstige uitzonderingen zijn, over het geheel kan worden gezegd, dat de Minahasser de voorkeur geeft aan een

schraal bestaan, op de gemakkelijkste wijze verkregen, boven een verbetering van zijn inkomsten door eigen inspanning. Zoo ziet men: Mooie woningen, opgetrokken in den tijd, toen de welvaart dit nog veroorloofde; in geen streek van den Archipel ziet men, langs de wegen rijdende, aanzienlijker woningen. Verder, een netjes gekleede bevolking. Maar de aardige geveltjes en voorgalerijtjes, waar alles wat de familie ter verfraaiing van de woning bezit voor het oog van den voorbijganger is opgehangen en neergezet, verbergen armelijke binnenhuizen en jammerlijke hygiënische toestanden. De aardige, westersche kleeren omhullen lichamen, waaraan menigmaal ondervoeding knaagt. Vandaar de angstwekkende tuberculose-statistieken. Ondanks de vruchtbaarheid der bevolking, neemt deze sedert 1886 slechts met 1.3 pCt. per jaar toe. De zuigelingensterfte is gering, merkwaardigerwijze nog iets kleiner dan in Nederland. Na de zuigeling-periode echter begint het verderf. In den leeftijd van 1 tot 4 jaar is de sterfte viermaal zoo groot als in Nederland, en even ongunstig is de verhouding van 5 tot 14 jaar. Tusschen 15 en 19 jaar is, ondanks deze selectie, de sterfte nog tweemaal zoo groot als bij ons. Oud worden betrekkelijk weinigen. Het getal der Nederlanders, dat den leeftijd van 60 jaar bereikt, is vier maal zoo groot als dat der Minahassers. Onderzoekingen van zuigelingen, volgens de methode van Pirquet vertoonen veel hoogere cijfers van positieve reactie op tuberculose dan die op schoolkinderen toegepast. Daaruit blijkt hoe selectief de dood reeds te werk is gegaan. Maar de toestand blijft slecht. In 1922 werden drie kwart der gegadigden voor den militairen dienst afgekeurd, in 1926 acht op de dertien, in het gunstigste jaar 1924 nog iets meer dan de helft. Desniettemin is in het leger de tuberculose een ziekte der Minahassers. Treurige cijfers zijn dit. Een energieker en beter gevoed Minahassisch volk zou ze niet vertoonen. Het land is niet dicht bevolkt en biedt rijke mogelijkheden, zelfs zonder veel inspanning, als men de handen maar uitstak. Maar een minder tot het uiterlijke beperkte verwesterlijking, en eenig respect voor de lessen der hygiëne zouden van nut zijn. Zelfs in gegoede families houdt men zieken, van welken aard ook, in donkere kamers, achter gesloten luiken, geïsoleerd.

Wij verwijzen naar de Deli Crt. (31/7 „Volkscredietwezen en volkswelvaart”, Mr. Th. A. Fruin; 3 en 4/8 „De Deli Spoorweg Mij naar het Zuiden”), De Sum. Post (1/8, 2de bl. „Volksgezondheid” in den Volksraad), de Java-Bode (25/7 „De Preanger en het communisme”) en Bat. Nwsbl. (28 en 31/7 „De Poetjoek-beweging”; 31/7 „De Samin-beweging” in het Blorasche) en De Loc. (26/7 „De Inlandsche bestuursdienst”; blz. 42 „De overvallen in Atjeh”).

De irrigatie.

De directeur der B.O.W., ir. Uljée, gaf in den Volksraad een werkschema aan betreffende de irrigatie-werken, welke in de naaste toekomst ter hand zullen worden genomen (De Loc. 26/7, blz. 3).

Urgentiewerken van de 1ste orde zijn: 1. de Tjioedjoengwerken, 2. de afwateringswerken aan de Peperbaai, 3. de Tangerangwerken, 4. de Tjitaroewerken, 5. de Tjipoenegarawerken, 6. de Wester Tjimanoekebevoeiing, 7. de Patjalwerken, 8. de werken in Oost-Kraksaan, 9. de bevoeiingswerken in Djember, 10. de Zuid-Banjoewangiwerken, 11. de Way Teboewerken, 12. de bevoeiing van de Goavlake, 13. de werken op Bali en Lombok. In verband met gewenscht geachte, zoo snel mogelijke totstandkoming, is extra uitvoerend personeel naast het normale exploitatiepersoneel te werk gesteld. Urgentiewerken van de 2de orde geschieden in een langzamer tempo door het normale exploitatiepersoneel.

In het stadium van ontwerp verkeerren nog de werken: 1. de bevoeiing van de vlakte om de Peperbaai, 2. de afwatering en de bevoeiing van de streek lang de Tji Tandoej, 3. de aanleg van groote wadoeks, 4. de bevoeiingsplannen in Zuid-Celebes, 5. de Solo-valleiwerken.

Nog niet geheel vastgesteld is de urgentie van de werken: 1. de verbetering van de bevoeiing en afwatering in de vlakte van Probolinggo, 2. eenige groote bevoeiingswerken in 't gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden, 3. eenige irrigatiewerken op Sumatra, 4. eenige irrigatiewerken in de Zuider- en Ooster Afd. van Borneo.

Het Soer. Hbl. (16/7, 4de bl.) schrijft over „Irrigatie op Java”

Het radio-verkeer.

Ter wille van de groote algemeene belangen welke het radioverkeer voor Indië heeft, zal — volgens de voorstellen van de Regeering in de aanvaalingsbegroting 1928 (De Loc., 23/7) — spoedig moeten worden overgegaan tot de installatie van een krachtigen korte-golfzender. Deze zender zal staar moeten zijn om op het tijdstip, dat de telegraaf-correspondentie met Europa oploopt, in zekerheid en met voldoende seïnsnelheid de reeds bestaande radioverbinding te kunnen bewerkstelligen. Klemmender dan de radiotelegraaf-gemeenschap, welke nog altijd in geval van nood kan worden terzijde gestaan door de kabel-telegrafie, echter de urgentie van een grooten korte-golfzender voor de radiotelefonie. Het wordt daarom noodzakelijk geacht een korte-golfstation te bouwen met een totaal maximum-vermogen van ca. 600 kilowatt primaire trillings-energie, waarmede middels 16 versterkersstations 16 in één vlak gelegen reflector-antennes zullen worden aangestooten. De installatie kan systematisch worden uitgebreid door de plaatsing van groepen, bestaande uit identieke eenheden van elk ongeveer 40 kilowatt vermogen. Voortloopig zal slechts een gedeelte van den geheelen zender opgesteld worden en wel een vermogen van ca. 300 kilowatt totaal. De met den bouw van den eersten zender gemoeide kapitaalsuitgaven worden begroot op f 980.000. Omstreeks Januari 1930 zal de zender kunnen worden geëxploiteerd. De bedoeling is dat deze nieuwe zender het volledige telegraaf- en telefoonverkeer naar Nederland opneemt en de reeds beschikbare groote zenders worden geserveerd voor het verkeer met overig Europa, Japan, China, Australië, Saigon, Britsch-Indië, Philippijnen enz., waardoor eveneens de ontwikkeling van het radioverkeer met die landen zeer kunnen worden bevorderd. Mede is het noodzakelijk om ten spoedigste te geraken tot de definitieve opstelling van een korte-golf-zender voor het verkeer met Amerika.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

De onafhankelijkheid.

De Indonesische groepeerings, aldus de nationalistische Sedjo Tomo te Djokja van Juni, worden zoodra zij in grootte zijn toegenomen steeds gewantrouwd, onafhankelijk daarvan of met de Regeering samenwerken of niet, aan politiek doen of niet. De schrijver vraagt zich af de rede van den Landvoogd, die bitterder is dan honig, geen politiek inhielid, die streeft naar behaving van de Hollandsche heerschappij. De vechters tot innige aanraking tusschen de hoofden (regentenconferentie met den G.-G.) behoort eveneens tot de politiek eener kolonisierende mogelijkheid om hare organen te versterken. De naam der voormannen van Indonesische nationaliteit welke optreden als veldheeren bij den geestelijken oorlog, worden in het geheim reeds genoteerd want de tegenpartij laat zich niet bedriegen door de vechters voor de Indonesische nationaliteit de toekomstige veldheeren.

Met dezen stand van zaken moeten, naar de schrijvers oordeel, de Indonesiërs een nieuwe tactiek toepassen, n.l. zoowel binnen als buiten krachten zoeken.

De inwendige kracht dient langs den weg der federatie, belichaamd in de P.P.P.K.I., te worden gezocht, zoodat het zaak is deze organisatie sterk mogelijk te maken, welke kracht, een restant van alle aaneengesloten krachten, zoo sterk is, dat de reactie dit moeilijk kan realiseren. Deze eenheid van krachten te verkrijgen, lijkt noodzakelijk dat de vereenigingen haar partijdiscipline streng handhaven. Juist hierdoor bereik men individueele energie en kracht, noodig voor de krachtvorming van het geheel. De bestaande vereenigingen B.O., P.N.I. en P.S.I. bieden voldoende plaats voor allerlei soort politieke richtingen, weshalve het niet gewenscht is nog meer organisaties b.v. op Boeddhistischen grondslag te bouwen.

De uitwendige kracht verkrijgt men door, als de P.N.I. het zich heeft voorgesteld, een band te zoeken met de Aziatische landen. De P.S.I. heeft reeds getoond in deze richting te willen arbeiden. De Indonesische Vereeniging zou als richtsnoer kunnen dienen tot het verkrijgen van die uitwendige kracht.

Landsdienaren en de particuliere bedrijven.

In hetzelfde blad, Sedjo Tomo, schrijft iemand uit Kroë (Bengkoelen) dat daar ter plaatse eenige landsdienaren, w.o. de assistent-demang, klerk en een politie-beambte, naast hun dienstwerk ook particuliere bedrijven uitoefenen. De assistent-demang zou als transportaannemer getreden zijn voor de N. V. Sumatra Landsvaart. Hij is reeds in het bezit van 4 vrachtauto's. De klerk is meteen aannemer voor de B.O.W. en heeft ook een paar auto's, terwijl de politiebeambte

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

De Indische Mercur.

Ir. W. L. Utermark schrijft in het Nr. van 29 Aug. een artikel over den invoer van Surinaamsche sinaasappelen in Nederland. In 1922 en '23 werd reeds door de afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam op kleine schaal voor die vruchten propaganda gemaakt, en was er o.a. op de 6e Nederl. Jaarbeurs te Utrecht gelegenheid met Sur. sinaasappelen kennis te maken, welke door tusschenkomst van het Landbouwproefstation te Paramaribo naar Amsterdam verscheept werden. De boomen, welke vruchten leverden, die het best voldeden, werden in den Cultuurtuin vermenigvuldigd en de jonge planten verkocht aan verschillende plantage-bezitters. De tijd is thans niet meer ver af, dat die sinaasappelen vruchten zullen dragen en wij hier te lande opnieuw aanvoer van Sur. sinaasappelen kunnen verwachten. Dit nu geeft Ir. U. aanleiding eens na te gaan in hoeverre de vrij belangrijke aanvoer gedurende de zomermaanden van Braziliaansche navel-sinaasappelen h. t. l. van nadeeligen invloed zou kunnen zijn op den afzet van het te verwachten Sur. product. Schr. treedt daarbij in beschouwingen en vergelijkingen, welke nagenoeg op alle punten in het voordeel der Sur. vruchten uitvallen. Zijne conclusie luidt dan ook, dat de Surinaamsche sinaasappelen geen concurrentie van de Braziliaansche behoeven te vrezen, mits aan sorteering en verpakking behoorlijk zorg worde besteed. Geschiedt zulks, dan zullen de Sur., naast die uit Brazilië, een markt kunnen overerven.

Overigens bevat dit Ind. Merc. Nr. o.m.: Ons „goed recht” in de rubber. Het Ned. Indisch belastingstelsel, door C. T. H. Hierneiss. — Suriname in 1927 (ontleend aan het jaarverslag over 1927 van de Surinaamsche Bank). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoodanige de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over economische zaken — arbeidsvraagstukken — nijverheid, brandstoffen en waterkracht — delfstoffen en metalen-geologie.

Bauxiet-bedrijf te Moengo (Suriname).

De Ingenieur van 21 Juli bevat een door kaartjes en afbeeldingen verduidelijkt artikel van den heer D. Ouweland over het Bauxietbedrijf te Moengo in Suriname. In dat artikel wordt de aandacht gevestigd op toenemend gebruik en betekenis van aluminium, de voorname plaats door Suriname als belangrijke vindplaats van ontginbaar Bauxiet-ingenomen en de gelegenheid, die het Nederlandsche kapitaal geboden wordt om bij winning van Bauxiet en fabricage van aluminium een leidende positie in te nemen. De eenvoudige voorbewerking van Bauxiet en de daarvoor benodigde inrichting wordt beschreven en de kostprijs bepaald; tevens wordt gewezen op de pogingen in het werk gesteld om de fabricage van aluminium te vereenvoudigen. De conclusie van schr. luidt dat, ondanks de zoo gunstige ligging van Moengo aan een met zeeschepen te bereiken waterweg, de winning van Bauxiet elders in Suriname tegen een lageren kostprijs zeer wel mogelijk is, zelfs indien het transport naar de aanlegplaats der zeeschepen over belangrijken afstand per as zou geschieden. De fabrieken zullen, na de opgedane ervaringen, voor een veel lager bedrag worden gebouwd, terwijl op de nu wat roekeloze exploitatie zeer veel bezuinigd kan worden.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 4 (21 Juli). De geboorte der rubberbestratingen (met afb.). — Een ander over het kweken van zijderupsen, door J. A. Maronier. — Iets over copra en kokosteel (historische schets), door S. Kalf (slot). — Het Planters-Congres te Bandoeng (vervolg): Een en ander over Hevea-zaden. — Natuur-fosfaat als meststof in de cultures. — Klein landbouw: De techniek van den snoei, door W. H. de Jong. — Het derde Landbouw-Congres op Ceylon (vervolg). — Het rubbervraagstuk in Brazilië. — Het koelië-probleem in Indo-China. — De rubber-situatie op Malakka. — Insectenbestrijding vanuit vliegtuigen (proefnemingen in Indië).

Spoorwegen en spoorwegplannen in Ned.-Indië.

Over dit onderwerp eene uitvoerige verhandeling van Ir. A. Tom in No. 34 (25 Aug.) van De Ingenieur. Uit zijne beschouwingen blijkt dat in tropische koloniale landen de inheemsche maatschappij te weinig ontwikkeld is, en te weinig produceert om spoorwegen rendabel te kunnen maken. Deze kunnen alleen bestaan waar grooté, met Europeesch kapitaal gedreven en door Europeesch personeel beheerde landbouwondernemingen voorkomen. Deze ondernemingen betalen hooge vruchten en leveren veel vervoer. — Schrijver's meening over aanleg van spoorwegen in N.-I., kort samengevat, komt op het volgende neer. Op Java kunnen nog

slechts enkele kleine zijlijntjes worden gebouwd — Op de kleine eilanden en in kleine, afgesloten gebieden, als de Minahassa zijn de voorwaarden voor spooraanleg heel ongunstig. — Op Celebes is wenschelijk een lijn van Pare-Pare naar de meren, alle andere aanleg op dat eiland is af te raden. — Op Borneo zijn de toestanden niet gunstig om spoorwegen te bouwen. — Alleen op Sumatra is aanleg noodig, vooral in Midden-Sumatra, om de zeer vruchtbare, maar moeilijk bereikbare terreinen ten Oosten van den Barisan, in exploitatie te kunnen nemen. Met gewone wegen en auto's worden de transportkosten er te hoog. Spoorlijnen zullen hier op den duur een bevredigend resultaat opleveren. (Ter verduidelijking zijner bedoelingen geeft schr. een kaartje van Sumatra, waarop de bestaande en aan te leggen spoor- en tramwegen zijn aangegeven).

De Indische Post.

Onder het opschrift „Waar is de grens” wijdt de Indische Post van 28 Juli een hoofdartikel aan de strekking van „een schandelijk haatzaaiartikel” (in Het Ind. Volk van 20 Juli) „van den heer S. Koperberg, die onder den schuilnaam van Si Koeroes opruiende propaganda voor de revolutie in Indië maakt, naar aanleiding van het interneringsbesluit van Bok Radjinah alias Gering, leeftijd 50 jaar, kain-verkoopster, lid-propagandiste Sarekat Rajat Baroe, opstandsbeweging 1927”.

Dr. S. W. Visser schrijft bijzonderheden over een voordracht van Dr. Stehn naar aanleiding der jongste eruptieverschijnselen van den Krakatau, welke een aanvang namen in Juni van het vorig jaar.

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw.

De September-afl. opent met eene beschouwing over de Indonesische kunstnijverheid op de Indische tentoonstelling te Arnhem. Schr. (we veronderstellen Mr. J. G. Huyser) is vol lof over het aldaar op dit gebied geëxposeerde, maar hij stelt de vraag of het niet wenschelijk ware geweest de in verschillende zalen opgestelde inzendingen onder te brengen in één gebouw van Ind. kunstnijverheid, dan had men een artistiek geheel kunnen tot stand brengen dat bovendien overzichtelijk was en dat dan tevens gelegenheid zou hebben geboden tot onderlinge vergelijking. — Anne Hallema schrijft een artikel over de „hoornvaas” als product van oud-Chinesche kunst. — De hr. J. H. B. Jaspers geeft het eerste gedeelte eener historische bijdrage over het fort „Nieuw Victoria” te Ambon, een der best bewaard gebleven overblijfselen uit den tijd der Oost-Indische Compagnie. Evenals de vorige artf. is ook deze bijdrage zeer mooi geïllustreerd. — Ten slotte bevat de Sept.-afl. nog eenige studies, platen uit het schetsboek van J. Haasmann.

Koloniale vraagstukken van heden en morgen.

De redactie ontving ter aankondiging een ex. van het reeds lang in uitzicht gestelde boek van den Heer A. Colijn: Koloniale vraagstukken van heden en morgen (Amsterdam, N.V. Dagblad en Drukkerij De Standaard), hetwelk een uitvloeisel is van des schrijvers jongste bezoek aan Indië. In een der volgende Nrs. van het K. W. zal aan dit werk de noodige aandacht geschonken worden; thans zij volstaan met eene vermelding van den inhoud, welke bestaat uit een woord vooraf van den schr., eene Inleiding en verder uit de volgende hoofdstukken: I. De Inlandsche beweging. II. Staatsinrichting en bestuursvorming (critisch beschouwd). III. Financiële en economische opmerkingen.

Koloniaal Tijdschrift.

Inhoud van No. 5 (Sept. '28). Balische priesterwijding, door Dr. V. E. Korn. — De evolutieeler in de volkenkunde, door Prof. C. Spat. — Het personeelgebied der rechtsgemeenschappen over zee, door Prof. Mr. C. van Vollenhoven. — Tjamboer-Soembaï [term, die in de Lampoengs sprekende streken wordt gebruikt om het zgn. inlijshuwelijk aan te duiden], door Dr. J. W. van Royen. — Aanteekeningen over de volkshuisvesting op Noord Nieuw-Guinee, door Dr. E. J. Burger. — Grondgebruik van niet-Inlanders middels Inlandsche tusschenpersonen, door P. M. Letterie. — Kroniek (Een belangrijk document: Interview E. Helfferich. — Statistiek). — Literatuur (Het Sumatra's Westkust en de adat, door P. de Roo de la faille. Besproken door C. Boterhoven de Haan).

Tropisch Nederland.

No. 9 (24 Aug.). De Ambonsche zeetuin te Arnhem (met afb.). — De onrust in Indië en hare oorzaken. De Westkust van Sumatra. VIII, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — De Saramacca-polder, een geslaagde proeve eener landkolonisatie in Suriname (vervolg), door Dr. H. van Cappelle (met platen). — Van natuur tot cultuur. III: Nootmuskaat en foelie tot aan de komst der Hollanders in Indië, door Dr. Z. Kamerling (met ill.). — Invoer van doerian-vruchten in Nederland, door Ir. W. Spoon.

ook aannemer is van genoemde N. V., eveneens vrachtauto heeft. Sedert deze heeren vrachtauto's verhuren, is het personen-auto's streng verboden om iets anders dan menschen te vervoeren. Eens is zelfs een chauffeur eener personen-auto, die ook eenig goed vervoerde, gedwongen geworden dit over te doen in een vrachtauto van den assistent-demang. Schrijver verwondert er zich over dat de controller van Kroë van dit alles niet afweet.

Revolutie.

Het liberale blad Bintang Timoer van 25 Juni geeft onder bovenstaand hoofd mede dat het onderhoud tusschen den „Mataram”-correspondent en mr. Singgih door de Europeesche pers nog al heftig besproken werd, totdat de „Koerier” het noodig heeft geacht om zelfs de geschiedenis open slaan van de volksbeweging in Indië van af de verbanning van Soewardi, Tjipto en Douwes Dekker tot en met het B. O. manifest en het congres van P. N. I. te Soerabaja. Vooral de woorden van Soekarno hebben blijkbaar de meeste aandacht van de „Koerier” getrokken, want volgens dit blad heeft deze volksleider op een besloten vergadering van dat congres „den raad gegeven om voorloopig geweld af te zien, omdat de tegenpartij zoo uitengewoon krachtig georganiseerd is.” Maar al wat is gezegd in het bekende B. O. manifest en zoodoort door Mr. Singgih, Ir. Soekarno, ja zelfs op het geheele P. N. I. congres, is — zegt de Bintang Timoer — slechts een uiting van verbittering der intellectuelen, die thans hoe langer hoe meer van het Europeesche ras en ten slotte ook van de Regeering verwijderd raken, als gevolg van het optreden der Europeesche bladen, die deze intellectuelen als het ware achterna zetten en achterdocht koesteren jegens al hun doen en laten. Want de revolutie is niet hun bedoeling, daar deze — gezegd de huidige omstandigheden — niet mogelijk is. Het blad wijst dan op hetgeen de heer Djajaningrat in den Volksraad gezegd heeft, nl. dat alles wat er in de toekomst ook moge gebeuren, afhangen van het optreden dergenen die de leiding geven. Nu is ditzelfde door Mr. Singgih en Ir. Soekarno misschien wel in andere bewoordingen gezegd, doch de bedoeling is toch gelijk. Wat anders, indien zij geen uitweg meer kunnen vinden voor den vooruitgang van land en volk? En is dan ook blijkbaar de bedoeling geweest van Singgih toen hij bij bovenbedoeld onderhoud de geschiedenis noemde van andere landen.

Verder haalt het blad de woorden aan van Dr. D. Ouweland, die zeide dat de vooruitgang van Indonesië gezien de huidige omstandigheden — niet verregen kan worden met de kracht van wapenen, maar met die van het intellect en de verstandelijke ontwikkeling, waarmede het blad zich volkomen vereenigen. Nu wordt door de Regeering gezegd dat er onder de non-coöperators lieden zijn die de revolutie willen. Dit kan waar zijn en ook niet anders zijn, doch degenen die al ontwaakt zijn, die naar het blad meent, kan de Europeesche pers hierin goede medewerking verlenen, maar ze moet niet benzine in het vuur gooien, gelijk zij thans doet en waardoor straks beide partijen nadeelige gevolgen kunnen ondervinden. Van de Bintang Timoer kan de Europeesche pers gerust verwachten dat dit blad steeds klaar staat met de brandspuit te hand. Doch, indien de Europeesche pers niet afscheidt met benzine, petroleum en lucifers te spelen, dan kan zelfs onze brandspuit — zegt het blad — in brand vliegen.

Het vaak uittartende optreden der Europeesche pers blijft voortdurend ontstemming in de Inlandsche pers wekken en het nationalistische blad Dewarta Deli te Medan geeft hierover o.a. een afzeggend artikel naar aanleiding van een in den Volksraad geuite klacht over de ongelijke houding van de Regeering tegenover de Europeesche en de Inlandsche bladen. Het blad herinnert aan het b.v. „het Nieuws” aangegeven idee om de Indonesische leiders op het Koningsplein te Batavia op te hangen. Eveneens wordt gehekeld de verklaring van het Volksraadlid Bruineman, dat de Regeering aan het Volkbaar moet zijn voor de kritiek der Europeesche pers die haar terzijde staat.

De redactie zegt dat de Europeesche bladen veel meer in hun uitingen zijn dan de Inlandsche, critiek uitoefenende op het beleid der Regeering, niets anders voor oogen hebben dan ongewenschte toestanden aan het licht te brengen en de menschen der bevolking kenbaar te maken. De vraag wordt gesteld of de actie van b.v. „het Nieuws”, „de Deli Courant”, „het Soer. Hdbl.” enz. naar aanleiding geeft om die bladen eens de ooren te wasschen.

De Indische Culturen.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 15 (1 Aug. '28). Een Dajaksche rubberplantage in Nederl. Borneo (foto). — De land- en tuinbouwtenoonstelling te Malang, door Ir. E. de Vries (met ill.). — Indisch fruit in Nederland, door S. Kalf. — Vervalsching van kapok, door Ir. W. L. Utermark. — Het een en ander over thee-fabricatie in vroegeren tijd. Practijk-ervaringen, door C. Cordesius. — Het afbetaalingsstelsel, door H. M. H. A. van der Valk. — De Java-suikerindustrie, door C. van Rossem. — Meststofbehoefte van den grond.

* *

Van Maarschalk tot Staargaard; na vijftig jaar succesvolle spoorwegexploitatie, door S. A. Reitsma. Met kaartje. (Spoor- en Tramwegen. No. 2, bl. 38).

Het arbeidsvraagstuk in Palembang, door S. Ledoer (uitvoerige gedocumenteerde beschouwing). (Bergcultures. II, No. 50, bl. 1499).

Tarakan. (Schets van de ontwikkeling van het petroleumbedrijf op Tarakan, met productie-cijfers 1902—1927. (Minjak. VII, No. 10, bl. 483).

Une analyse chimique du soufre gris-noir du volcan Papandajan (île de Java), par J. van Baren. Met platen. (Meded. Landb. Hoogeschool Wageningen. XXXII, bl. 1).

Suriname.

In de oude jaargangen van *De Surinamer* verschenen van de hand van wijlen Pater Francois Henri Rikken (geb. te Paramaribo, 30 Mei 1863, aldaar overleden 17 Mei 1908) verscheidene romantische verhalen: *Tokosie of het Indiaansche Meisje*, *Historisch-Romantisch Tafereel* (1901), *Codjo, de Brandstichter*, *Oorspronkelijk Historisch-Romantisch Verhaal uit het jaar 1832* (1902/03), in 1904 te Paramaribo ook in boekvorm verschenen, en *Ma Kakantrie, Zedekundige Schets uit den Slaven-tijd* (1907). Het boek „Codjo” is uitverkocht en nu is *De Surinamer*, gezien het groot aantal aanvragen, voorloopig besloten het verhaal opnieuw als feuilleton in het blad te plaatsen, waarmede in het nummer van 22 Juli een aanvang is gemaakt. Jaren geleden hebben wij in *Het Koloniaal Weekblad* den wensch geuit dat ook „Ma Kakantrie” in boekvorm zou verschijnen welken wensch wij thans herhalen. Het verhaal bevat een schat van gegevens over Surinaamsch volksleven en folklore. Wij herinneren ons onze langdurige gesprekken met den schrijver, wanneer hij in de Koloniale Bibliotheek te Paramaribo kwam snuffelen.

Het zou jammer zijn als het aardige verhaal in vergetelheid raakte. In boekvorm zal het zeker heel wat koopers vinden.

* *

De West van 7 Augustus deelt mede, dat het bestuur der *Gouverneur van Heemstra-stichting* de werkzaamheden der stichting zal inluiden met een lezing door Dr. P. H. J. Lampe, over *Het Surinaamsche Treefgeloof*.

Wat dat treefgeloof is kunnen onze lezers vinden onder het hoofd *Treef* in de *Encyclopaedie van Nederl. West-Indië*, in een artikel van Prof. P. C. Flu, in *Stemmen uit Bethesda*, XXIX, in een artikel van den geneesheer T. May in *De West-Indische Gids* van April 1927 en voorts is het dezer dagen verschenen *Verlag van een studiereis naar Suriname (Nederlandsch Guyana), Sept. 1927 tot Dec. 1927 en beschouwingen dienaangaande*, door Prof. P. C. Flu.

Nu de zaak door Dr. Lampe ter hand genomen wordt hopen wij, dat hij het niet zal laten bij een lezing daarover. Voor zooveel men te doen heeft met idiosyncrasien voor zekere spijzen — een algemeen bekend en voorkomend verschijnsel — is de zaak van weinig belang. Maar in Suriname is volgens het volksgeloof de overtreding van de treef de eenige manier waarop men lepra krijgt, wat tot gevolg heeft dat de bevolking, hoewel doodsbang voor de ziekte, niet aan de besmettelijkheid daarvan geloof. Zoo was het een twintigtal jaren geleden nog. Of het sedert anders geworden is, weten wij niet, maar wij betwijfelen het zeer. Bestaat deze meening omtrent het krijgen van lepra nog, dan is natuurlijk de bestrijding van deze ziekte hopeloos.

Wij geven nogmaals in overweging een onderzoek in te stellen naar de verspreiding van de „treef” onder de bevolking. Dit kan het best op de scholen geschieden en wij twijfelen niet of de hoofden der scholen zullen gaarne hunne medewerking verleen. Het aantal „treefhouders” zal verrassend zijn en de verschillende spijzen der „treef” niet minder. Leerzaam zou het zijn in de vragenlijst op te nemen hoe de ouders aan de weet gekomen zijn, wat de treef hunner kinderen is. De zaak is een ernstige studie overwaard. Daarbij zou een onderzoek gedaan kunnen worden of het

treefgeloof ook in de naburige koloniën voorkomt. De studie zou bij Dr. Lampe in goede handen zijn en niet veel tijd behoeven te eischen.

* *

Men schrijft uit Saramacca aan *De West*: Met den aanplant van rijst schijnt het dit jaar iets beter te staan dan verleden jaar. Hier en daar wordt geklaagd over last van ratten, maar niet in zoo erge mate als verleden jaar.

Op vele grondjes schijnen de cacao-boonen zich min of meer te herstellen. De productie is toegenomen en menige kleine landbouwer droomt van een terugkeer van den goeden ouden tijd, toen de cacao-cultuur voor velen een goudmijn was.

* *

Nog een paar berichten uit *De West*: Bij boring op Combé, onder leiding van den heer Frith, is water komen opborrelen van een diepte van vermoedelijk ongeveer 250 voet. Het water is voor onderzoek in handen gesteld van den gouvern. scheikundige.

* *

Uit New-York is aangekomen de heer W. Buurman, accountant aldaar, die 'n uitstapje maakt ter kennismaking van Suriname en zich tevens in het bijzonder interesseert voor de rubbercultuur.

* *

„*De West* van 3 Augustus schrijft: „*Petroleum-onderzoek*. De heer Koker, die dezer dagen terugkeerde uit Nickerie, verklaarde ons, dat de pijp op Paradise, na schoongemaakt te zijn, opnieuw aan het spuiten is gegaan en met de gassen ook stukjes asphalt naar boven zijn gekomen. Monsters daarvan werden ons getoond. De heer Koker verklaarde, dat dit een nieuwe bevestiging is, dat het gas van Paradise geen moerasgas is. Hij hoopt nu de noodige medewerking te zullen vinden om tot diepboring over te gaan.”

* *

Wij lezen in *De West* van 7 Augustus: „De Surinaamsche inzending voor den bazaar ten huize van Mej. H. S. S. Knijper, van Blankenburgstraat 27, Den Haag, belooft belangrijk te worden. Reeds zonden de Comenius-school, de Wanicaschool, de school te Hecht en Sterk en die te Nieuw-Aurora, Mevr. v. Wouw (met andere dames) prachtige collecties in van Indiaansch aardewerk, vlechtwerk, kunstsniwerk, pijlkokers, vischuiiken, handwerken, enz.

Ook in Nieuwolda in de provincie Groningen, zal over eenigen tijd een bazaar gehouden worden ten bate van het zendingswerk der Broedergemeente in Suriname”.

* *

„*De West*” van 17 Juli schrijft: De uitvoerwaarde bedroeg in de eerste helft van dit jaar 6.2 miljoen gulden, tegen 4.5 miljoen in hetzelfde tijdvak verleden jaar. Deze gunstige cijfers geven echter geen waarborg, dat over het geheele jaar deze toeneming behouden zal blijven.

Er is namelijk in de eerste helft van dit jaar ongeveer anderhalf miljoen gulden meer aan koffie uitgevoerd dan in de eerste helft van 1927. De groote oogst viel het vorig jaar in het laatste gedeelte van het jaar. Hoewel men nu vrij algemeen verwacht, dat de totale koffieproductie meer zal bedragen dan in het vorig jaar, zal waarschijnlijk de uitvoer in de tweede helft van het jaar niet zoo groot zijn als verleden jaar.

Toeneming vertoont verder de uitvoeren van bauxiet, van hout en van suiker, terwijl ook de rijstuitvoer toeneemt. Balata weerspiegelt de inzinking van dit bedrijf, door een vermindering der uitvoerwaarde van ongeveer een half miljoen gulden. Ook hier dienen echter de totale jaarcijfers te worden afgewacht alvorens een oordeel te kunnen vellen.

Hier volgt een vergelijkend overzicht van de voornaamste uitvoeren in de eerste helft van het loopend jaar en verleden jaar:

	1928	1927
Cacao balen	1.349	1.145
Koffie balen	19.670	3.238
Mais tons	48	139
Rijst K.G.	495.100	50.903
Suiker K.G.	8.954.581	7.162.895
Balata tons	71	229
Bauxiet tons	103.509	75.022
Houtwaarde	177.444	115.651

* *

De Tijd van 28 Aug. schrijft: „Op 8 en 9 September zal te Elshout (N.-B.), gelegen aan de tramlijn Drunen-Heusden, een tentoonstelling gehouden worden van de Hoeden-vlechtschool van het Maria-patronaat te Paramaribo, welke gedurende zeven weken op de I. T. A. te Arnhem, zooveel belangstelling genoot. Deze tentoonstelling, die na de I.T.A. op verschillende grootere plaatsen werd gehouden, zal ook te Els-

hout gehouden worden, omdat de industrieschool naast Pater Verheggen hare oprichting en leiding dankt aan de Elshoutsche zuster Maria Gonzales (in de wereld Mej. Adriana Klijn), die reeds drie en dertig jaar in de Missie werkzaam is. De opbrengst der tentoonstelling zal geheel ten bate komen van het groote sociale Missiewerk van Pater Verheggen en Zuster Gonzales.

* *

„*De Telegraaf*” van 29 Augustus, derde avondblad, schrijft:

„Volgens „Aneta” zou in de derde week van Augustus een belangrijk transport, in totaal ongeveer 800 mannelijke en vrouwelijke contractanten van Java, naar Suriname vertrekken, het tweede groote transport voor West-Indië dus, binnen den tijd van 2 maanden. De animo op Java, om een contract voor Suriname aan te gaan, blijkt even groot als in het vorige jaar”....

* *

De Ondernemersraad voor Suriname heeft in het leven geroepen een werk-commissie ter bestudering van het vraagstuk der geneeskundige behandeling op de ondernemingen in Suriname, welke commissie daaromtrent mede in verband met de in Suriname geldende geneeskundige belasting, uitgewerkte adviezen zal voorbereiden en de regeering zal aanbieden.

Deze commissie bestaat uit de navolgende heren: G. J. W. Putman Cramer (voorzitter), J. W. van Aalst, J. F. C. Arntz, L. A. Insinger, J. S. C. Kasteleyn, G. B. Overeynder, mr. D. J. Versteeg, M. C. J. Welle, mr. dr. H. H. A. van Gybland Oosterhoff (secretaris).

Curaçao.

De bovenwindsche eilanden.

II.

„*Staan heden St. Eustatius en Saba als satellieten van St. Martin, als dit, gebrandmerkt te worden als smokkelnesten?*”

De wanhoopskreet, cursief gedrukt om hem toch beter te doen uitkomen, schijnt wel de „clou” te zijn van „*Commentators*” artikel No. 1. Arm St. Eustatius en Saba! Met de voorgestelde „vrijdom van drankaccijns” zullen ook die eilanden vervallen tot smokkelnesten, evenals het diep verdorven St. Martin! Gelukkig wijst de Redactie van de „*Amigoe*” nog op het laatste redmiddel om die eilanden hun maagdelijke onschuld te doen behouden, n.m.l. „de ontwerpen zijn nog niet tot welverheven” „*Commentator*” zal U voor immer dankbaar zijn!

Is meer dan tragi-comisch! Tot groote geruststelling kan ik U en „*Commentator*” verzekeren, dat noch St. Eustatius, noch Saba bij St. Martin in de leer behoeven te gaan, wat smokkelen betreft. Zeker, ze hebben daar veel minder gelegenheid en is het smokkelen in evenredigheid er veel moeilijker dan op St. Martin, doch sinds jaren heeft men er bewezen, de kunst even goed, zoo niet beter te verstaan dan op St. Martin.

Mijn eng begrip schijnt het reine nonsens toe een academisch proefschrift te leveren op „het gevaar van het ontduiken van wetten, die niet bestaan.”

Volgens „*Van Dale*” beteekent smokkelen in dit geval: „goederen, waarvoor rechten moeten betaald worden, in het geheim invoeren.” Ergo, als er geen rechten moeten betaald worden, dus indien de voorgestelde vrijdom van drankaccijns zou worden aangenomen, houdt de mogelijkheid tot geheime invoer automatisch op te bestaan en daarmee het smokkelen. „*Commentator*” beweert echter het tegendeel, n.m.l. dat met vrijdom van drankaccijns St. Eustatius en Saba staan gebrandmerkt te worden als smokkelnesten, evenals St. Martin. Bedoelt hij misschien iets anders; waarom maakt hij zich dan niet duidelijk? Doet hij dat in begrijpelijke taal, dan zal het niet moeilijk zijn aan te toonen, dat hij den plank weer mislaat.

Hoe het ook zij, „*Commentator*” heeft, helaas, gelijk, waar hij St. Martin een smokkelnest noemt. En indien het Koloniaal Bestuur er in mocht slagen, dien wantoestand te verwijderen door opheffing van de alhier bestaande drankaccijns, ten spijt van „*Commentators*” hoofdstuk No. 1, zal het daarmee dit eiland op hooger moreel standpunt plaatsen.

De wet, regelend drankaccijns op St. Martin, is in mijn opinie in hoogste mate immoreel, vernederend en een schandvlek voor het Bestuur.

Immoreel, omdat die wet niet gehandhaafd kan worden en daardoor alleen drukt op de heel, heel weinigen, die uit beginsel niet willen smokkelen. Vernederend, omdat het een arm winkelier, die vergunningrecht betaalt, mogelijk tegen zijn wil tot smokkelen dwingt, wil hij genoeg verdienen om zijn vergunningsrecht te betalen.”

Mej. Slothouwer.

Een opgave der Curaçaosche gedecoreerden vindt men elders in dit blad. Over hun verdiensten oordeelen wij niet. Maar één onderscheiding verheugt ons, nl. die van mej. Slothouwer. Hier geen aarzeling in het oordeel: verdiend of niet? Op een eenzame post als Nederlandsche te Philipsburg heeft zij voor Nederland meer gedaan dan wellicht één ander, wiens naam ditmaal op de lange lijst der gedecoreerden voorkomt. Als hoofd van de gouvernementsschool is haar positie een invloedrijke in de kleine St. Martijnsche maatschappij. Met allen komt zij in aanraking, en zij heeft zich bij allen bemind weten te maken. Zij is de vraagbaak van velen, en strekt haar belangstelling in onderwijszaken uit tot buiten de grenzen van het eiland. Bij het terugtrekken der ambtenaren van de bovenwindsche eilanden zal haar plaats meer en meer een vertrouwenspost voor het gouvernement blijken. Als vertegenwoordigster van het Algemeen Nederlandsch Verbond doet zij het mogelijke om de banden met het moederland hecht te maken. Het welverdiende ridderkruis siere haar borst tot in lengte van dagen.

Bewijs van goed gedrag.

Van de 97 per s.s. „Baarn” aangekomen Hollandse ambachtslui had een twaalfstal geen bewijs van maatschappelijk goed gedrag zooals bij beschikking van den Procureur-Generaal vanaf 1 Juli l.l. vereischt wordt voor een ieder die zich hier komt vestigen. Na ze een voor een onderzocht te hebben, heeft de politie besloten een 8-tal per eerste gelegenheid terug te zenden.

(A. d. C.)

Uitbreiding van de C. P. I. M.

De C. P. I. M. heeft wederom zeer groote en gewichtige uitbreidingsplannen, waaraan reeds een begin van uitvoering is gegeven, door den aankoop van de plantage Meiberg aan de Bullenbaai, een prachtplaats voor uitbreiding van het bedrijf. Reeds is men bezig met het in orde brengen van het terrein en aanleggen van wegen. En terwijl er reeds ruim een honderdtal Hollandsche arbeiders zijn gearriveerd, worden er met de eerstvolgende booten nog veel meer verwacht. Deze worden voor een groot deel voorloopig ondergebracht bij particulieren, terwijl men aan de Bali-pana-baai full speed aan 't werk geslagen is met den bouw van woningen en loodsen, welke woningen later, na beëindiging van het werk, waarschijnlijk zullen bestemd worden voor het personeel van de C. S. M.

Naar wij vernemen, is de plantage „Meiberg” aangekocht met de bedoeling daar een installatie te bouwen voor den afvoer van producten, speciaal benzine, van de raffinaderij op Asiento, op dezelfde wijze als zulks thans in de Caracabaai geschiedt. Daartoe zal een pijpleiding aangelegd moeten worden van Asiento naar de Bullenbaai. Voorts zullen steigers, pompstations, tanks, woningen enz. aldaar gebouwd worden.

De plantage „Hermanus”, waarop de Maatschappij optie had, is niet aangekocht.

(A. d. C.)

Telefoon.

In een brief aan den Kolonialen Raad wijt de Gouverneur de toestanden, die tot klachten hebben aanleiding gegeven, aan de slapheid in het toepassen der voorschriften door het van het oude bedrijf overgenomen personeel.

Gepakt.

De ontvluchte drie gevangenen zijn, naar de Amigoe mededeelt, weer gepakt.

Geschiedkundige sprokkelingen.

Uit het ondertrouw- en trouwboek der Gereformeerde Kerk op Curaçao.

Ondertrouw 20 Mei 1796, getrouwd 5 Juni 1796 door ds. De la Houssaye:

„Den WelEdelen Gestrengen Heer Claude Francois Frederik Peret Gentil, J. M., geboren te Paramaribo in Suriname en thands hier in guarnizoen als Lieutenant in dienst van den Staat der Vereenigde Nederlanden

met

Meffrouw Ioanna Catharina Hansz, J. D., geboren en wonende te Curaçao.

Getuigen zijn voor den Heeren Bruidegom

De WelEdelen Heer Jean Baptiste Tierce en Mevrouw Elisabeth Jacoba Peret Gentil geb. Lijnlager

voor Meffrouw Bruid

De WelEd. Heer Jan Hendrik Hansz en Mevrouw Anna Maria Hansz, geb. Vos.”

Uit den Verren Vreemde.

Kellogg's pact.

Wanneer het, op 27 Augustus j.l., te Parijs gesloten pact tot buiten-de-wet-stelling van den oorlog, besproken wordt, hoort men aan de vermelding van die gebeurtenis veelal, met een hoofdschudden, de opsomming toevoegen van allerlei teekenen des tijds, die van scherp en hooggaand geschil tusschen naties getuigen. Dit geschiedt ook door voorlichters in de pers, en zelfs wordt verzekerd, dat een dergelijke opvatting in Volkenbondskringen in Genève toonaangevend is bij de beoordeeling van de beteekenis van het jongste pact.

Nu zal men in het hiervolgende kunnen lezen, dat onze verwachtingen van de nieuwe overeenkomst niet te hoog gespannen zijn, maar met de aanwezigheid van internationale geschillen wordt aan de beteekenis van het pact niets afgedaan. Kellogg heeft geen oogenblik gedacht door dit pact oneenigheid tusschen staten tot een onmogelijkheid te maken, noch ook aan bestaande oneenigheid een oplossing te geven. Wat hij in het vooruitzicht heeft willen stellen is, dat voor de oplossing van bestaande en toekomstige geschillen van één middel zal worden afgezien, d.i. van den oorlog. Wie op kibbelarijtes wijst tusschen staten, wie over een gespannen verhouding spreekt tusschen andere, wie verklaart dat het tusschen de Vereenigde Staten en Engeland, ja ook met Frankrijk geenszins koek en ei is, enz. enz., kan een en ander alleen dan als tersnede beschouwen, wanneer hij van oordeel is, dat voor de oplossing van die geschillen gebruik zal worden gemaakt van het oorlogsmiddel.

Van meer belang is de bedenking dat Amerika en Japan onderteekenen, terwijl zij in Nicaragua en China aan 't vechten zijn (wij hebben hierover eerder onze meening al eens gezegd).

't Bestaan van andere geschillen heeft toch aan de goede stemming te Parijs wel afbreuk gedaan. Ook al komen partijen samen, om overeen te komen elkander niet te lijf te gaan, dan kunnen zij toch wel minder gemoedelijk aanzitten. En dat is het geval geweest in de Salle de l'Horloge. Kellogg zelf sprak er niet, ontstemd over de Fransch-Engelsche vlootcombinatie. Engeland had niet zijn minister van buitenlandsche zaken gezonden, en had hierin een demonstratie willen leggen. Frankrijk had vooraf, door voorwaarden te stellen, den oorlog eigenlijk niet door het pact doen uitbannen, doch juist daarentegen voor bepaalde gevallen doen vastleggen. Duitschland zat aan met wrok in 't hart, omdat ook de Rijnbezetting nog altijd maar blijven zal, een oorlogshandeling bij de oorlogsuitbanning. Italië zou wel mede-onderteekenen, maar had vooraf bekend gemaakt, dat het aan het pact niet veel beteekenis hecht. Ierland verkneukelde zich in het vooruitzicht Kellogg, na zijn kort verblijf in Parijs, te Dublin te mogen ontvangen, tot ergernis van Londen. Wel vredelievend, maar niet gemoedelijk, niet opgewekt zat men samen.

Tusschen de bedrijven door herinnerden de bladen er nog aan, dat 't geenszins vast staat, dat de Vereenigde Staten de overeenkomst zullen bevestigen. Deze moet daar, en in andere landen, geratificeerd worden, en in den Senaat verwacht men oppositie.

De onderteekening is intusschen een feit. Voor de mogendheden, die niet tot de plechtigheid nitgenoodigd waren, werd de gelegenheid opengesteld alsnog toe te treden. Spoedig zijn van regeeringen van verschillende landen — w.o. die van Nederland — mededeelingen ingekomen, dat zij het toetreden bij het parlement aanhangig zullen maken.

De overeenkomst van Parijs wordt dus niet onverschillig terzijde gelegd.

Tijdens de maanden die voorafgingen, heeft men kunnen lezen van congressen van allerlei bonden, unies, e.w.d.m.z. die mede vroegen en riepen om: nooit meer oorlog. Er is ook buiten officieele kringen bijzondere belangstelling.

De Volkenbond kan zich door de Amerikaansche bemoeienis wat onprettig terzijde gezet voelen, op stuk van zaken helpt elke vredesbeweging de Volkenbondsgedachte toch vooruit.

Zoo moet men de zaak bezien, dunkt ons. Het Kellogg-pact is waard, wat men er van zal weten te maken.

In dit verband halen wij nog het oordeel aan van Dr. Benesj, de Tsjechoslowaksche minister van buitenlandsche zaken, die voor zijn land de onderteekening stelde. Tot journalisten zeide hij:

„Ik ben optimistisch gestemd ten opzicht van het verdrag van Kellogg. Er is een stijgende lijn in de verdragen van den laatsten tijd waar te nemen. Men kan deze verdragen, welke de bevordering van den vrede ten doel hebben, in drie étappes onderscheiden. De eerste étappe was de strijd te Genève om de veiligheid in Europa, welke zijn hoogtepunt vond in het jaar 1924 bij de uitwerking van het protocol van Genève. Op dit protocol volgde de tweede étappe, die van de verdragen van Locarno. De derde étappe is de huidige, de étappe Briand-Kellogg. Dit verdrag heeft groote materiele, doch nog een grootere moreele beteekenis.”

Het Belgische vorstenpaar terug uit Kongo.

De terugkeer van het Belgische koningspaar van

zijn driemaandelijkse reis naar Kongo is tot een luisterrijke feestviering gemaakt. Antwerpen en Brussel hebben op 31 Augustus in buitengewone betooging hulde gebracht aan de hooge reizigers. Wij knippen een stukje uit het verslag in de N. R. Ct. van 1 September:

„De rede van den burgemeester van Antwerpen van Cauwelaert werd in het Nederlandsch gehouden. Groote vorsten, zeide hij, zijn steeds groote reizigers geweest en Uwe Majesteit behoort tot dit reizend en studeerend geslacht, waar het land dankbaar de vruchten van een nooit rustende bedrijvigheid oogst. Maar deze reis staat in een bijzonder licht en zal in ons geheugen blijven als een groote les van nationalen eereplicht. Ook verheugde de Antwerpsche burgemeester zich over het feit dat de voltrekking van de vorstelijke Congoreis mocht samenvallen met de ingebruikneming van de Kruisschanssluis, welke glansrijke uitzichten opent op nationale zoowel als op stedelijke welvaart.

Koning Albert, het eerst den burgemeester dankend in de Nederlandsche taal, daarna voortgaande in het Fransch, verklaarde als totaal-indruk van zijn 8500 K.M. lange reis, door de koningin en hem in de kolonie gedaan, een groot gevoel van bewondering te hebben meegedragen voor het werk aldaar, dank zij het initiatief van zijn grooten oom koning Leopold II en de energie der Belgische kolonisten in minder dan een halve eeuw verwezenlijkt. Er valt echter nog heel wat te doen, vooral ten bate van de negerbevolking, en ook op oeconomisch gebied heeft de kolonie den steun van het moederland en de openbare meening noodig. Wat ik tijdens onze Congoreis heb gezien, bevestigt mijn vertrouwen in de toekomst van de Belgische koloniën in Afrika en geeft mij de zekerheid dat zij een primordiale factor zijn geworden van den voorspoed van het vaderland.”

De Monroeleer.

Wij maakten melding van de vraag door Costa Rica aan den Raad van den Volkenbond voorgelegd. Costa Rica was aangezocht terug te komen op het besluit om uit den Volkenbond te treden. In verband hiermede had het eerst aan den Raad een uiteenzetting verzocht van de beteekenis van de Monroeleer, die in het Volkenbondstatuut uitdrukkelijk vermeld wordt.

Het was den Raad er nu niet alleen om te doen een antwoord, hoe ook, te geven, maar dit moest liefst zoo gevonden worden, dat Costa Rica er bevrediging in zou vinden, evenals die andere M. en Z. Amerikaansche staten, welke in den Volkenbond op een wipstoel zitten. Maar tevens mocht Washington niet ontstemd worden.

De Raad heeft een antwoord gevonden, dat de kool en de geit weet te sparen, en toch geen Jantje van Leiden is. Het door den Raadsvoorzitter gezonden telegram verklaart, dat de interpretatie van de Monroeleer zaak is van de staten, die de leer onder elkander hebben aanvaard.

Hier wordt dus gezegd: wie de leer aanvaard hebben moeten de beteekenis onderling uitmaken. Wie de leer zelf niet aanvaard hebben staan er vrij tegenover. Het opnemen van de vermelding in het Volkenbondstatuut geeft aan die leer geen nieuwe of andere strekking.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

Getracht wordt een „Indische Leergang” te houden. Daarvoor is namens het Koloniaal Instituut en de afdeeling een circulaire gezonden aan de afdeelingen van den Bond v. Ned. Onderw.; het Ned. Onderw. Genoot.; Ver. v. Chr. Onderw. enz. en Katholieke Onderwijzers en bovendien aan de Volksuniversiteit.

We hopen tot de vorming van een „gemengde commissie” te kunnen overgaan en daarna den Leergang ten spoedigste te regelen.

Als voorloopig plan zijn in de circulaire genoemd: een economisch onderwerp te behandelen in drie avonden en een speciaal onderwerp (Nias) in twee avonden en besloten met een filmavond.

Aan verscheidene leden en niet-leden zijn tijdschriften en circulaires betreffende de West-Indië-vlucht gezonden. Echter, dit was in de vakantie en daardoor is er misschien te weinig aandacht aan geschonken.

Wij hebben met elkaar zoo'n flinke propaganda gemaakt voor de I.T.A., zonden wij (leden van O. en W.) ook niet iets kunnen doen om de 200 x f 100 voor de W.-I.-vlucht bij elkaar te krijgen?

Natuurlijk — als we maar niet gaan „maren”!
De Secretaris,
J. C. BAARS.

Mededeelingen.

Aan het Secretariaat der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, zijn een aantal strooibiljetten ontvangen betreffende de a.s. vliegtochten naar O.-Indië, welke 13 dezer aanvangen, met aanbeveling om daarvan voor correspondentie gebruik te maken.

Aan de secretarissen der afdeelingen zijn bereids

Huize „OBRECHT”

Obrechtstr. 15 - Tel. 27892
AMSTERDAM

Moderne chique gemeubileerde apartementen v. af f 45.- per maand, met ontbijt. BAD en TELEFOON aanwezig. SPECIAAL ADRES VOOR INDISCHE VERLOFGANGERS

Hotel-Restaurant VELSERBEEK
VELSEN, TELEFOON No. 504

 RUSTIG VERBLIJF :: PRIMA KEUKEN
 Aanbevolen Adres voor „Oost en West”

Een huis koopen, is een zaak van VERTROUWEN

Wendt U daarom bij aankomst in Holland,
direct tot

BOUWBUREAU H. J. WEIMAR & ZON

LIJSTERBESPLEIN 16 :: TEL. 33052
MAGNOLIASTRAAT 50 :: TEL. 38362

Door onze jarenlange relaties met Indische en Hollandsche families, weten wij precies wat U zoekt en houden wij met alle details rekening.

Wij bouwen nu schitterende Heerenhuizen aan de ROELOFSTRAAT (nabij Benoordenhoutscheweg) op eigen grond, gelegen op het Z.O.

Wij komen U gaarne, zonder eenige kosten Uwerzijds, bezoeken.

Prima referenties Prima referenties

HET AANGEWEEZEN ADRES VOOR UW

SCHILDERWERK

is

F. v. d. VLUGT

EDISONSTRAAT 37

DEN HAAG - TEL. 31036

PRIJSOPGAVE ZONDER VERBINDING

„t VEENTJE” VERHUIZINGEN EN TRANSPORTEN

onder volle garantie, door geheel Nederland, met eerste klasse Tapissière-Autos. Aanbevolen adres voor „Oost en West”.
HELMERSTR. 10, DEN HAAG, TEL. 36736

KLEUTERHUIS „CLYNE DYCKE” te ZEIST

TEHUIS VOOR KINDEREN VAN ELKEN LEEFTIJD
zoowel voor VAST-, als voor KORTER- of LANGER
VERBLIJF in de Vacantiedagen en bij op reis zijn van de Ouders

GELEGEN IN HET VILLAPARK, Fr. v. d. Puttenlaan No. 14, Telefoon: Zeist 346
Prospecti worden op aanvraag gaarne toegezonden.
Directrice N. E. LANGEREIS

AANBEVOLEN DOOR DE VEREENIGING „OOST EN WEST”

enkele exp. verzonden, desgewenscht kunnen meer exx. beschikbaar gesteld worden.

Van het Dagelijksch Bestuur.

LIJST VAN SECRETARISSEN DER AFDEELINGEN VAN „OOST EN WEST”.

Amsterdam: W. REHBOCK, Keizersgracht 517 (tijdelijk).
Amersfoort: Mr. E. H. BERGSMA, Huygenslaan 7.
Apeldoorn: J. C. BAARS, Lammerweg 3.
Arnhem: G. J. v. d. HEIDE, Benedendorpsweg 4, Oosterbeek.
Breda: J. RIENSTRA, Baronielaan 285.
Deventer: Dr. H. H. ZEYLSTRA Fzn., Singel 1.
Enschede: G. W. STROINK, Goolkatenweg 80 (v. Twente).
Groningen: J. FRANKE, Martenshoek (Hoogezand).
Den Haag: J. C. BAUDOIN, Jac. Hopstraat 12.
Haarlem: H. P. DEINUM, v. Hogendorpsstraat 3.
Leiden: mr. E. RIJKE, Witte Singel 58.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. BLECKMANN-van Hoogenstraaten, Berg en Dalscheweg 134.
Rotterdam: J. D. M. v. REIJN SNOECK, Claes de Vriese-laan 171a.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. WIJK-v. d. Haar, Maliebaan 127.

In de leeszaal (Korte Voorhout 6, Den Haag) liggen o.m. ter lezing: Mededeelingen der Regeering omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang, Mei 1928; Kindersterfte ter O.K. van Sumatra, door Dr. M. Straub; mededeelingen van het Besoeki's Proefstation, bemestingsproeven bij tabak in 1926-27; proeven met stoomfermentatie; over erysiphaceen (meeldauwschimmels) op Java; 14e Jaarverslag van de Internationale Vereniging voor de Rubber- en andere cultures in Nederlandsch-Indië, Koloniaal Tijdschrift September 1928, enz. enz.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

B. Withaar, Oudestraat 222, Kampen.
J. Lenaers, Meijel (L.).
K. J. Stassen, Enter.
A. A. M. H. Dumoulin, Graaf 344, Echt.
W. Steegenga, Nijewirdum.
A. H. Bakker, Atjehstraat 8a, Groningen.
J. J. N. Plaat, Poeldijkschestr. 18, 's-Gravenhage.
W. J. B. Boeren, Sumatrastraat 39, Amersfoort.
Allen onderwijzer 2e kl. bij het O.L.O.

Mej. A. de Kater, Ziekenhuis Coolsingel, Rotterdam.
Mej. A. Molendijk, Henegouwerlaan 72, Rotterdam.
Beiden verpleegster 1e kl. bij den D. V. G.

NIEUW BENOEMDEN.

Ph. H. Hartz, Officier van Gezondheid 2e kl.; Amsterdamerlaan 6, Heemstede.
M. J. Kreemer, Idem als voren; Ant. Duijckstraat 's-Gravenhage.
E. van der Dussen, Idem als voren; Laan van Meerdervoort 544, 's-Gravenhage.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

Jhr. Mr. R. R. van den Bosch, Landrechter te Pekalongan; Lindelaan 17, Zeist.
Mevr. G. den Hartog Stecher, Röntgen-assistent bij de Hospitaaldienst; Indenburg, Martiniplatz 3, Oostenrijk.
M. Enserink, Onderwijzer der 1e kl. bij het O.E.L. Markt 3, Enschedé.
E. F. Jahn, Adj.-accountant der 1e kl. bij den Belastingen-accountantsdienst; Hotel „De Zalm”, Molenstraat, 's-Gravenhage.
R. L. Stofberg, 1e Commies bij de Algemeene Rekenkamer; Obrechtstraat 265a, 's-Gravenhage.
A. D. van West, Ambtenaar 2e kl. bij den dienst In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Obrechtstr. 's-Gravenhage.
A. W. Raaijmakers, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L. Oude Marktstraat, Tegelen (L.).
I. D. W. de Haan, Controleur der 1e kl. bij het B. Groenestraat 141, Nijmegen.
J. J. van Dam, Kapitein Intendance; rue de la Corde 61, Brussel.

MET PENSIOEN.

Mevr. J. L. van den Broek, geb. Ninkeula, Klerke het Dep. van Gouv.-bedrijven; Acaciastraat 's-Gravenhage.

MAG. ESCEHA, LAAN V. MEERDERVOORT 5

Verplegings- en Toilet-artikelen
Personen- en Babyweegschalen
Gramwegers voor suikerziekten
Gediplomeerd verpleegster
aanwezig.
DEN HAAG - TELEFOON 318

Mutatiestaat van 29 Aug. tot 5 September.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

Mevr. de Weduwe J. Ledeboer, Den Haag, Prinsevinkepark 3. f 5.
Mevr. de Weduwe W. F. Broersma, Den Haag, Irisplein 44. f 5.

Secretaris Afd. Den Haag.

Af schrijven:

D. J. A. Vrijdag, Heemstede, Johan de Wittlaan 2 (overleden).
P. Detiger, Vlaardingen, Beukestraat 8.

A. van Bergh, Nijmegen, Burgem. van Schaeck thonsingel 1.

Adresveranderingen:

Dr. H. M. Braaksma, van: Haarlem, Brouwerskade 19, naar: Amsterdam, Valeriusplein 20. f 5.
Th. E. J. de Bie, 1ste Luit. Inf. N.-I. L., van: Amsterdam, Sloterdijk, Meerlaan 58, naar: Den Haag, de Ruyterstraat 77. f 5.
Mevr. J. Ch. de Rochemont-de Graaf, van: Woudenberg, naar: Amsterdam, Amstellaan 37, p.a. Vegetarisch Pension. f 5.
P. H. Ledeboer, van: Den Haag, ten Hovestraat 45, naar: Overveen, Hotel „Van ouds het Raadhuis”. f 5 (afd. Haarlem).
H. H. Langelaar, van: Oosterbeek, Grindweg 11, naar: Amersfoort, Barcham Wuytterslaan 77. f 5.
J. de Leeuw, Arnhem, Burgemeester Weertstraat, van: 56 naar: 140.
J. R. D. Moojen, O.-I. Ambtenaar m. v., van: Bilthoven, Julianalaan 16, naar: Scheveningen, Gentsche straat 6. f 7.50.
W. F. J. Kroon, Oud Resident, van: Breda, Zandberglaan 36, naar: Den Haag, Gr. Hertoginnelaan 5. f 12.
H. Wierds van Coehoorn, van: Bussum, naar: Breda, Baronielaan 279. f 5.
Prof. Dr. G. A. J. Hazeu, van: Leiden, Rapenburg 50, naar: Wassenaar, Santhorstlaan 76. f 5.
Hoogvelt, Student, Leiden, van: Hoogewoerd 161, naar: Rapenburg 24.
H. Kalkman, Onderwijzer 1ste klasse m. v., van: Scheveningen, Roerstraat 18, naar: 's-Gravendeel (bij Dordrecht) Molenbeek.
W. R. March, thans: Resident van Zuid-Banjoemas te Tjilatjap.
P. J. Heesterman, Controleur 1ste kl. B.B., geplaatst in Zuid-Oost Borneo.

Mej. M. J. G. Carrière, Den Haag, van: Jasmijn 85, naar: Valkenboschkade 32.
Mej. J. A. van Emden, O.-I. Hoofdamtenaar m. Den Haag, van: Danckertstr. 20, naar: Groot Hertoginnelaan 164.
Mej. A. Oosting, Den Haag, van: Bankastraat 2c, naar: Javastraat 69.
D. J. A. E. Ruempol, Den Haag, van: Koningin Sophie straat 6, naar: 2e Emmastraat 153.
R. ten Seldam, Luit.-Gen. tit. b. d., Den Haag, van: Van Boetelaerlaan 171, naar: „Huize Scandinavia” Javastraat 2.
A. W. Wasch, Den Haag, van: Van Beverningkstraat 247, naar: Jakob Gillesstraat 8.
P. H. Willemsse, Ass.-Resident m. v., Den Haag, van: Valkenboschlaan 3, naar: Groot Hertoginnel.
D. ter Laan, Secr. Dep. van O. en E. m. v., van: Wettevreden, Villalaan 3, naar: Zaandam, p. a. K. Laan, Tuinstraat 1.
J. G. van der Sterren, Kap. Inf., van: Apeldoorn, Korte Nieuwstraat 1, naar: Bandoeng, p. a. D. v. He Afd.
P. van Hoeve, Adm. Ambt. B. B., van: Ternate naar: Kepahiang (res. Benkoelen).
H. A. van Leeuwen, Stationscommies 1ste klasse S. thans geplaatst te Padang-Padjang.
Dr. A. N. Barend, thans Gouv. Arts 1ste klasse bij krankzinnigengesticht Kramat te Magelang.
Mr. C. G. J. B. Henny en Mevr. D. C. Henny-van Rossem, van: Den Haag, Parkweg 14, naar: Wassenaar, Stoeplaan.
Rectificatie. K. C. Kronouer, Luitenant-Generaal blijft in Den Haag, Laan van Meerdervoort 343.